

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

ISSN 1581-9027

zelena dežela

št. 173 / avgust 2022

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

AGRA

TRADICIONALNO SVEŽ!

60. MEDNARODNI
KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

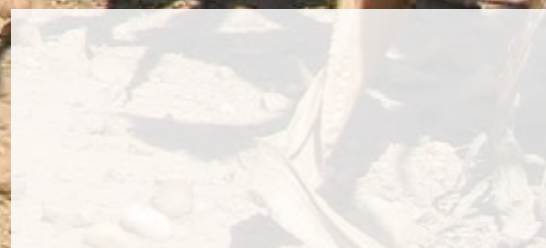
20. - 25. 8. 2022

Gornja Radgona

DRŽAVA PARTNER
JAPONSKA

www.sejem-agra.si

» ROMAN
ŽVEGLJČ

predsednik

Kmetijstvo so v zadnjem obdobju doletele precejšnje preizkušnje. Po epidemiji covida-19 je zaradi vojne v Ukrajini kmete doletela nova kriza – povišanje cen energentov in mineralnih gnojil, kot ga do zdaj še ni bilo. Piko na i je dodala še letošnja ekstremna suša, ki bo po naših predvidevanjih preseгла tisto iz leta 2017, ki je naredila za več kot 65 milijonov evrov škode.

Vlada je na pobudo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije sprejela dva večja paketa ukrepov za blaženje krize zaradi visokih stroškov, ki jih odkupne cene ne dosegajo. Pomoč kmetom v obliki pavšala na hektar je bila izplačana marca letos, septembra pa prihaja nov paket pomoči. Ta pomoč vsebuje sredstva za visoke cene energentov, ki se porabijo za kmetijsko mehanizacijo, sredstva za primarno kmetijsko proizvodnjo zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala, pomoč pa je namenjena tudi ribičem. Ugotavljamo, da ima vlada posluš za težave v kmetijstvu in da je dovzetna za predloge zbornice, s katerimi želimo vsaj malo izboljšati ekonomski položaj slovenskega kmeta. Rad bi pa poudaril, da se zneski pomoči, ki so namenjeni kmetijstvu, v velikem številu kmetov porazgubijo. Posamezen kmet na račun na koncu niti približno ne dobi zneska, ki bi mu povrnil škodo ali izpad dohodka zaradi družbeno-ekonomskih okoliščin, na katere sam nima vpliva.

Zbornica se bo še naprej trudila opozarjati odločevalce na ukrepe, ki so nujni za ohranitev slovenskega kmetijstva. Ne pozabimo: kmetija je tovarna na prostem, kmetje smo največje žrtve podnebnih sprememb in nismo njihovi povzročitelji. Tako ne bomo odstopali od stališča, da ima letošnja suša razsežnosti naravne katastrofe in da se zato mora kmetom izplačati delno nadomestilo za uničen pridelek.

Sicer pa vas vabimo, da se srečamo na sejmu Agra v hali B, kjer bo naš razstaveni prostor, ali pa na katerem od dogodkov, ki jih bomo organizirali. Se vidimo!

VSEBINA

NA KRATKO	Kratke novice	3
	Nekateri pomembni roki	
	Pomen zaupanja za uspešno trženje	4
V SREDIŠČU	Obiščite nas na sejmu AGRA	5
	Sejem AGRA, tradicionalno svež že šestdesetič!	6
	Izbor prireditev iz programa sejma AGRA	7
ZASTOPANJE	Vabilo na MOS	10
	Vabilo na sejem Narava-zdravje	11
	Letošnja suša ima razsežnosti naravne katastrofe	12
SVETOVANJE	Ureditev pristojbine za gozdne ceste	14
	Namakanje po občutku včasih ni dovolj dobro	15
	Pogojenost kot nadaljevanje navzkrižne skladnosti	16
ZGLEDI VLEČEJO	Pripni se in preživi – varnostni pas v traktorju	18
	Zbornica in Zakon o morskem ribištvu	19
	Kmetija je moja prva zaposlitev in verjetno tudi zadnja	20
PROMOCIJA	Od cveta do mize – nastanek in potovanje jabolka Bonita	22
	Vabljeni na 19. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu	23
	Že 27. izbor kmetij v akciji S kmetije za Vas	24
ZA KRATEK ČAS	Rastline za zeleni podor lahko prispevajo k dvigu humusa v tleh	30
	Biodinamično kmetovanje se najbolj približa pameti Narave	

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

V slovo Erniju!

Solza, žalost, bolečina te zbudila ni, a ostala je tišina, ki močno boli, je zapisal Tone Pavček.

Pravzaprav težko verjamemo, da smo se ob začetku polja poslovili od prerano preminulega sodelavca Ernesta Novaka, vrhunskega strokovnjaka iz področja vinogradništva, cenjenega prijatelja, spoštovalca narave. Ko smo pred meseci izvedeli za udarec, ki je prizadel moža, polnega optimizma, dobre volje in prave človeške klenosti, smo upali, da bo bolezen premagal in se nam znova pridružil v kolektivu in prijateljem. Čeprav se dandanes človek ponaša s številnimi dosežki na področju tehnike, znanosti in medicine, še vedno tolikokrat doživljamo nemoč pred silami narave. Čutimo, kako majhni in nebolgljeni smo. Najbolj pa začutimo vso nemoč in nebolgljenost ob smrti, še posebej ob smrti moža, očeta, sodelavca in prijatelja.

Kot specialist za vinogradništvo pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, Kmetijsko gozdarskem zavodu Murska Sobota, si neštetim vinogradnikom z območja Pomurja in širše nudil pomoč z nasveti v tehnologijah in bil član številnih komisij pri ocenjevanju vina, tako na društveni ravni kakor tudi na kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni. Še posebej smo v Prekmurju ponosni na uveljavitev blagovne znamke prekmurški špricar, katere avtor si bil ti, spoštovani Ernest. Iz napak pri vinih si črpal in oblikoval nasvete, jih posredoval vinogradnikom in danes lahko trdimo, da vina po kakovosti nič ne zaostajajo za drugimi regijami v Sloveniji. Ravno po tvoji zaslugi in zaslugi sodelavcev, ki delajo na področju vinogradništva, smo postali prepoznavni po kakovosti vin širše.

Erni, bolečina in žalost sta nas vse, ki smo te poznali in imeli radi, združila in še bolj povezala. Vsi, ki smo te poznali, se te bomo še dolgo spominjali kot pokončnega, vestnega in marljivega človeka, človeka jasnih načel, ki je vedno optimistično zrl v prihodnost.

Težko je slovo od moža, očeta, sodelavca in prijatelja. Naj nam bo vsem v tolažbo večni spomin nanj. Vzeli smo delček njega, pustil je odtise na naši duši kot fosili v jantarju. Zdaj se naše poti razhajajo.

V kolektivu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota smo ti hvaležni za vse, kar si dosegel s svojim neumornim trudom na področju vinogradništva. Kot uveljavljeni strokovnjak boš večno živel v našem spominu.

Erni! Spokojno spi svoj večni sen in naj ti bo lahka domača zemlja.

Sodelavci KGZS-Zavod MS

Nekateri pomembnejši dogodki

Do kdaj?	Kaj?
20.–25. 8.	Sejem AGRA/Gornja Radgona
9.–11. 9.	Sejem narava zdravje/Ljubljana
14.–18. 9.	Mednarodni obrtni sejem/Celje
7.–9. 10.	Jesenski kmetijski sejem/Komenda
10. 10.	Tradicionalno srečanje kmetov/Ponikva

Izbrana kakovost tudi za drobnico

Rejci drobnice bodo morali za pridobitev certifikata IK meso drobnice podpisati pristopno izjavo. Certificiranje bo skupinsko, možno pa bo tudi individualno certificiranje.

Pristopna izjava za pridobitev certifikata je dostopna na spletnem portalu Drobnica (www.drobnica.si) in na spletni strani KGZS (www.kgzs.si). Rejci, ki nimajo dostopa do spleta, se za natisnjen obrazec lahko obrnejo na Marjano Cvirn (041 680 551, drobnica@km-z.si).

Izpolnjene pristopne izjave pošljite na e-naslov: drobnica@km-z.si ali po pošti na naslov: Marjana Cvirn, Vegova 1, 1241 Kamnik. Za vse informacije se lahko obrnete na g. Romana Savška (040 663 563).

Rok za oddajo je podaljšan do 25. avgusta 2022.

Več o tem smo pisali že v junijski številki Zelene dežele.

O poenostavitvah postopkov za izplačevanje nadomestil

V začetku julija so se ponovno sestali člani Strokovnega odbora (SO) za vodovarstvena območja (VVO). Namen sestanka je bil medsebojno informiranje o aktivnostih in priprava predlogov za poenostavitev postopkov izplačevanja nadomestil v novem obdobju priglašanih državnih pomoči.

Člani odbora so se dogovorili, da predlagajo poenostavitev postopka za izplačilo denarnih nadomestil tako, da upravičence evidentirajo svetovalci ob oddaji subvencijske vloge in po zaključeni kampanji pošljejo izpise upravičencev upravljavcu. Ta najkasneje v roku treh mesecev izda odločbo in izplača denarno nadomestilo do konca tekočega leta.

Nekateri pomembni roki

Do kdaj?	Kaj?
5. 9. 2022 do 14. ure	24. javni razpis iz podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2021 Operacija: Naložbe za izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskih gospodarstev, namenjene naložbam v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju zaščite rejnih živali
6. 9. 2022 do 14. ure	25. javni razpis iz podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2022
7. 9. 2022 do 14. ure	8. javni razpis iz podukrepa 4.2 Podpora za naložbe v predelavo, trženje oziroma razvoj kmetijskih proizvodov za leto 2022-distribucijski centri
4. 10. 2022 do 14. ure	26. javni razpis za podukrep 4.1: Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2022 Operacija: Naložbe za izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskih gospodarstev, namenjene naložbam v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih
5. 10. 2022 do 14. ure	9. javni razpis za podukrep 4.2 Podpora za naložbe v predelavo, trženje oziroma razvoj kmetijskih proizvodov za leto 2022 – naložbe, namenjene krožnemu gospodarstvu

Pomen zaupanja za uspešno trženje

Trženje je poslovna funkcija, v okviru katere ugotavljamo potrošnikove želje in potrebe, oblikujemo izdelke in storitve, izberemo način izvedbe prodaje ter komuniciramo s kupci.

Kmetijstvo je gospodarska panoga, ki zaradi svojih značilnosti zahteva nekoliko poseben pristop k trženju. Tako v kmetijstvu ne ustvarjamo ogromne dodane vrednosti, kar ne omogoča velikih zaslužkov v kratkem času, predvsem pa smo močno navezani na kupce, ki se vračajo. Pri neposredni prodaji je zagotovo glavni pogoj za to vračanje zaupanja, ki se vzpostavi med ponudnikom in kupcem.

Osnova so dobri pridelki in izdelki

Zaupanje je plaha ptica, le počasi se prikrađa v naše odnose in lahko zelo hitro odleti. Vemo, da je kupcu prvič zelo težko nekaj prodati. Poleg naših pridelkov oziroma izdelkov moramo namreč prodati tudi sami sebe, svojo kmetijo in svojo zgodbo, obenem pa premagati konkurenco. Osnova za dobro trženje so zagotovo kakovostni pridelki in izdelki. Vsak prodajalec bo mnogo lažje prodal izdelke, če bo verjel vanje, v njihovo kakovost in uporabnost. Obenem pa mora znati te lastnosti tudi ustrezno predstaviti. Nasploh je lažje prodajati nekemu, ki je od nas že nekaj kupil, kot pa nekemu, ki nas še ne pozna, zato je prvi vtis, ki ga naredimo na kupca, zelo pomemben. Ljudje kupujemo predvsem z očmi, zato lepo urejen prodajni prostor (ustrezna) urejenost in prijaznost ponudnika zagotovo pomembno prispevata k vzpostavitvi zaupanja. Če prodajmo izdelke, sta pomembna tudi ustrezna embalaža in grafična podoba etiket oziroma deklaracij. V kasnejši fazi, ko imamo že velik krog kupcev, ki nam zaupa, to morda ni več tako pomembno, v začetni fazi, ko šele osvajamo svoj del trga, pa zagotovo je.

Poleg tega mora kupca pritegniti tudi naša zgodba. Zato je dobro, da opremimo stojnico oziroma prodajni prostor s kratkimi informacijami, ki pripomorejo k vzpostavitvi zaupa-

nja. Prva, morda najpomembnejša informacija so denimo certifikati. Certifikat ekološke ali integrirane pridelave zagotovo pripomore k večjemu zaupanju kupcev, saj ta ve, da so pridelki in izdelki pridelani na naravi prijazen način. Tudi določene zaščitene oznake oziroma priznanja z ocenjevanj pripomorejo k vtisu, da smo zaupanja vreden ponudnik, pogoj pa je, da so kupci s temi oznakama seznanjeni. Prav tako prispevajo svoje tudi informacije o tem, kdo smo in od kod prihajamo. Če lahko prodajno mesto dobro označimo, denimo z napisom »Družinska kmetija Novak izpod Blegoša«, bomo na eni strani dajali vtis, da imamo tradicijo, na drugi strani pa bomo povedali tudi, od kje prihajamo, oziroma kje pridelujemo svoje pridelke, da ni dolgih poti in so pridelki oziroma izdelki sveži. Da si nas kupci lažje zapomnijo, je modro, da dodamo tudi svoj logotip oziroma oznako, po kateri nas bodo naši kupci lažje prepoznali. Pri tem moramo upoštevati, da bo tak znak ličen in razmeroma enostaven. Nek logotip je lahko zelo lep in učinkovit, če ga postavimo na veliko označevalno tablo, ko pa ga pomanjšamo denimo na etiketo ali letak, se podrobnosti izgubijo, s tem pa se izgubi tudi njegova sporočilnost.

Urejenost, prijaznost in komunikativnost

Kot je bilo že omenjeno, za vzpostavitev zaupanja sta pomembna tudi urejenost in prijaznost osebe, ki vstopa v stik s (potencialnimi) kupci. Urejenost seveda ne pomeni, da mora ta oseba imeti obleko in kravato, pač pa morajo biti oblačila ustrezno čista in cela. Na domačem dvorišču je včasih to manj pomembno, sploh, ko morajo tisti, ki delajo na kmetiji, vskočiti v prodajo med opravljanjem drugega dela, seveda pa kupec ne bo toleriral, če mu bomo denimo v prodajalnici

z mlečnimi izdelki postregli v kombinezonu in škornjih, ki so umazani od dela v hlevu. Na tržnici je urejenost ponudnika zagotovo bolj pomembna, še bolj pa sta pomembni prijaznost in komunikativnost. Do (potencialnih) kupcev je potrebno imeti strpen, rekli bi profesionalen odnos, kljub temu, da so včasih lahko težki ali celo provokativni. Na njihova morebitna vprašanja je potrebno odgovarjati jasno in po resnici, saj se nam lahko zavajane hitro maščuje z izgubo zaupanja.

Prijaznost pa ne pomeni, da moramo biti pretirano osladni ali celo vsiljivi, saj tudi to kupca lahko odbije. Navadno dam nasvet, da se moramo do kupca obnašati tako, kot želimo, da se drugi prodajalci obnašajo do nas. Če imamo možnost, ko nimamo veliko strank, lahko s kupcem tudi pokramljamo v smislu: »Na kakšen način pa vi pripravljate tole zelenjavo?«, ali pa ponudimo naš preizkušen recept, da okrepmo zaupanje. Kupci imamo različne značaje, zato je pomembno imeti občutek za ustrezno komuniciranje z njimi, kar pa ni vsakemu položeno v zibelko. Poznam kmetijo, kjer delajo zares odločne izdelke, ko pa pri njih kupuješ, imaš skoraj občutek, da jih nadleguješ. Verjetno je kljub kakovosti izdelkov in njihovi razmeroma ugodni ceni že marsikateri kupec nehal kupovati pri njih.

Degustacije in prava cena

Za pridobitev zaupanja predvsem novih kupcev so lahko dobro orodje tudi degustacije. Kupec lahko ne samo vidi, ampak tudi okusi naše pridelke oziroma izdelke ter spozna, ali mu ustrezajo, oziroma ali so vredni nakupa. Degustacije so, čeprav so strošek, zelo dober vir informacij o tem, kaj si kupci mislijo o naših izdelkih, kaj se jim zdi, da je potrebno izboljšati oziroma narediti drugače. S tem, da kupce upoštevamo, na eni strani izboljšujemo svojo ponudbo, na drugi strani pa povečujemo njihovo zaupanje. Delujejo namreč lahko tudi kot »bombonček«, ki ga namenimo

stalnim strankam. Zagotovo imamo vsi radi občutek, da se je ponudnik potrudil za nas. Denimo, meni se zdi super, da mi kmet, pri katerem že vrsto let ob sobotah kupujem sadje, doda še sadež ali dva, ko že zvaga zeleno količino, za tako imenovano »dobro vago«. Ker že ve, kaj navadno kupujem, mi včasih pod pultom prihrani določeno sadje. Ob nakupih pred prazniki mi vedno podari še steklenico soka. Tako sva vzpostavila nek odnos, kjer jaz čutim, da me ceni, on pa ve, da se bom vsako soboto oglasil pri njem, ne glede na konkurenco.

Še en faktor močno vpliva na to, ali bomo uspešno prodajali ali ne, to je cena. Ceno jemljejo kupci kot eno od lastnosti našega pridelka oziroma izdelka. Če preveč dvignemo ceno, znajo kupci imeti občutek, da jih »slupimo« in takrat izgubimo njihovo zaupanje. Res je, da kupci različno reagirajo na spremembo cene, tisti najbolj zvesti, ki že nekaj časa kupujejo pri vas, bodo zagotovo mirneje prenesli dvig cene kot tisti, ki so pri vas nekaj kupili zgolj enkrat ali dvakrat. Tudi zaradi konkurence je potrebno oblikovanje oziroma dvig cen opraviti s posebnim občutkom.

Najdite svojo zgodbo

Neposredno trženje torej zagotovo ni tako zahtevno kot raketna znanost, ne smemo pa ga jemati prelahko. Dokaj hitro se nam lahko zgodi, da se nam kupci prenehajo vračati, zato moramo dobro premisliti, na kakšen način bomo ohranjali njihovo zaupanje. Najti moramo neko svojo »zgodbo«, kateri prilagodimo vse naše aktivnosti, od priprave kakovostnih pridelkov in izdelkov, njihove vizualne podobe, urejenosti prodajnega prostora, do oblikovanja primerne cene. Predvsem pa moramo razčistiti sami s sabo, kako se bomo do kupcev obnašali. Na medsebojnih odnosih namreč zaupanje obstane ali pade.

»TOMAŽ CÖR, KGZS – ZAVOD KRANJI«

Obiščite nas na sejmu AGRA

KGZS bo na letošnjem sejmu Agra v Gornji Radgoni organizirala veliko dogodkov.

Sejem Agra bo letos ponovno zaživel v vsem svojem sijaju, zato se na KGZS že pripravljamo na ta najpomembnejši kmetijski dogodek. Tako bo KGZS na sejmu v hali B pod sloganom **Najboljše je blizu** predstavila delovanje strokovnih služb in organov KGZS, poleg osmih območnih kmetijsko-gozdarskih zavodov pri KGZS pa bodo sodelovala tudi številna združenja, zveze in društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranitvi in razvoju slovenskega podeželja.

Kot vsako leto bo zbornica sooblikovala strokovni program sejma in podelila vrsto priznanj. Zbornica namreč sodeluje pri pripravi in izvedbi razstav različnih živali. Spodobi se, da so najlepše in najboljše tudi nagrajene, zato bomo v ponedeljek podeljevali nagrade najboljšim govedorejcem, v sredo pa prašičerejcem. Osrednji dogodek bo srečanje ob Dnevu KGZS v torek, 23. avgusta, na prireditvenem prostoru pred upravno stavbo, kjer bo naš poseben glasbeni gost Andrej Šifrer. Malce po tem dogodku bomo podelili tudi priznanja kmetijam, ki letos sodelujejo v akciji S kmetije za Vas.

Naši predstavniki bodo kot gostje sodelovali na nekaterih okroglih mizah in posvetih, pomagali pa bodo tudi pri izvedbi strokovnih vsebin pri drugih kmetijskih organizacijah.

Bo pa živahno tudi na našem razstavnem prostoru, zato vas z veseljem vabimo, da nas obiščete na sejmu Agra v Gornji Radgoni. Bolj podroben program je dosegljiv tudi na naši spletni strani www.kgzs.si/agra.

Zakaj je knjigovodstvo FADN pomembno tudi za mojo kmetijo?

Na sejmu AGRA bo v sredo, 24. avgusta, med 9. in 11. uro v dvorani 2 izveden posvet Zakaj je knjigovodstvo FADN pomembno tudi za mojo kmetijo, ki ga organizira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo

in prehrano v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije in Kmetijskim inštitutom Slovenije. Na dogodka bosta uvodoma predstavnici Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Kmetijskega inštituta Slovenije predstavili sistem delovanja mreže FADN, aktualno stanje na tem področju ter izzive za prihodnost, ki jih zagotovo prinaša prehod FADN v FSDN. Kmetije, ki že vodite FADN knjigovodstvo, boste izvedeli, kateri podatki se bodo beležili v FSDN (poleg knjigovodskih podatkov tudi okoljski in socialni) in pridobili odgovore na vprašanja, ali morda to pomeni še več zapisovanja podatkov ali morda celo manj kot je to sedaj (ali je to sploh mogoče?), ter kateri bodo pozitivni učinki teh sprememb.

Po uvodnem delu bo potekal moderiran pogovor, na katerem bomo sodelovali kmetijski svetovalci, ki delamo na področju FADN, sodelavci iz računovodskih pisarn, ki skrbijo za obdelave teh podatkov, posebej zanimivo pa bo tudi sodelovanje kmetov, ki že sedaj vodijo FADN ter njihova razmišljanja, zakaj menijo, da kljub temu, da je zapisovanje podatkov dodatno delo, dobro za njihovo kmetijo spremljanje teh podatkov, kateri podatki jim »veliko« pomenijo in morda kaj še pogrešajo, da bi obdelane podatke lahko še boljše uporabili pri tekočem delu in načrtovanju. Verjamemo pa tudi, da slišimo in dobimo ideje, kako

lahko vsi skupaj v mreži FADN poskrbimo za to, da se sistem v prihodnje še izboljša, ne v breme, ampak v korist vseh sodelujočih, posebej pa vas, kmetov.

Namakanje – nuja za obstoj slovenskega kmetijstva

Na posvetu, ki bo v ponedeljek, 22. avgusta, od 10. ure do 13.30 v dvorani 4, bodo predstavili veliko koristnih nasvetov, kako z ustreznim namakanjem omogočiti čim večji pridelek.

1. Podnebne spremembe in napovedi za kmetijstvo – dr. Andreja Sušnik, ARSO
2. Strokovno pravilno namakanje – prof. dr. Marina Pintar, UL BF
3. SPON – Sistem za podporo odločanju o namakanju – dr. Rozalija Cvejič, UL BF
4. Primernost vodnih virov za namakanje – Špela Železnikar, UL BF
5. Z informacijskim sistemom

za namakanje do kakovostnega pridelka zelenjave – Boštjan Kristan, KGZS - Zavod Maribor

6. Zakonodajni okvir uvedbe namakanja – Marko Černe, KGZS - Zavod Ptuj

Farm manager

V okviru EIP projekta Razvoj sodobnih analitičnih sistemov v podporo svetovanju na kmetijah z razvojem empirično podprtih panožnih krožkov in razvojem računalniškega sistema za poslovno odločanje na kmetijah so na KGZS - Zavodu Murska Sobota v sodelovanju s strokovnjaki programerji iz ITC-ja in ostalimi

partnerji v projektu razvili aplikacijo Farm Manager.

Je spletna aplikacija, ki predstavlja številne možnosti za različne vrste uporabnikov. Javni dostop omogoča osnovni pregled kalkulacij. Kmetovalci in kmetijska gospodarstva pa lahko preko kmetijskega svetovalca izdelajo proizvodni načrt za obstoječe stanje na kmetiji oziroma načrtujejo novo proizvodnjo. Proizvodnjo na svoji kmetiji lahko optimizirajo in s tem dosežejo boljši ekonomski rezultat. Sistem je zelo uporaben tudi za pridobivanje različnih tehnoloških in ekonomskih podatkov o kmetijski proizvodnji. Do aplikacije je enostavno dostopati, potrebna je le registracija na spletni strani.

Namen Farm Managerja je pomagati slovenskemu kmetu dosežati boljše ekonomske rezultate s pomočjo moderne, digitalno podprtega sistema. Podatki v kalkulacijah so zanesljivi, saj so jih pripravili strokovnjaki Javne službe kmetijskega svetovanja Kmetijskego gozdarske zbornice Slovenije.

Na AGRI bo v **torek, 23. avgusta, med 12. in 13. uro** v dvorani 3 prikazana uporabnost programske rešitve v praksi in vizija razvoja Farm Managerja v prihodnosti.

Dobre prakse naravi prijaznega kmetijstva v območjih Nature 2000

Na predavanju, ki bo v ponedeljek, 22. avgusta, med 13. uro in 15.30 v dvorani 3, bodo strokovnjaki varstva narave in kmetijstva predstavili:

- Kmetijstvo in naravovarstvo za prihodnost ohranjene narave in trajnostnega kmetijstva (Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije)
- Živalske in rastlinske vrste, ki potrebujejo kmetijstvo, in kmetijstvo potrebuje njih (Zavod RS za varstvo narave)
- Priložnosti Skupne kmetijske politike 2023– 2027 za Naturo 2000 (MKGP)
- Grajeni ekosistemi za zaščito površinskih voda v Naturo 2000 (podjetje LIMNOS)

Sejem AGRA, tradicionalno svež že šestdesetič!

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA bo od 20. do 25. avgusta v Gornji Radgoni praznoval svoj 60. jubilej s številnimi razstavljalci in obiskovalci v sijaju najboljših sejmskih let.

Sejem bo navduševal z vrhunsko mehanizacijo, opremo in sredstvi za kmetijstvo, gozdarstvo, vinarstvo in živilstvo. S strokovnimi razstavami živali bo predstavil vrhunske rejske dosežke in z najboljšimi sonaravnimi praksami vabil v bujne sejske vrtove. Povezoval bo s strokovnimi in družabnimi dogodki in nazdravil jubileju z najboljšimi kmetijskimi pridelki, hrano in vini.

Vrhunski razstavljalci

Razstavljalci z vseh celin bodo ponujali inovativne digitalne rešitve, najnovejšo tehnologijo in vodilne svetovne

blagovne znamke kmetijske ter gozdarske mehanizacije in opreme. Na voljo bodo semena, sadike, sredstva za nego živali in rastlin, oprema za živilsko predelavo in gastronomijo ter embalaža. Bogat bo program kmetijskih gradenj ter vsega, kar potrebujemo za urejanje vrtov in okolice. V pokušnjo in nakup bodo prehranske dobrote iz Slovenije in sveta.

Japonska – država partnerica

Država partnerica sejma AGRA bo Japonska, ki bo predstavila svoja živila, kmetijske stroje in tehnologije s podro-

čja kmetijstva, gozdarstva in ribištva. Poskušali boste lahko omake in začimbe za suši in druge japonske jedi, testenine, mesnine, jedi iz sadja, alkoholne pijače, riževe in zelenjavne prigrizke. Spoznali boste novosti s področja krožnih žag, košnje trave, samokolnic, pa tudi sisteme za akvakulturo in avtomatizacijo dela v kmetijstvu.

Sejem, ki ga sooblikujejo vodilne slovenske vladne, strokovne in stanovske organizacije, obeta tudi številne druge zanimive mednarodne državne in regijske predstavitve. S skupinskih razstavnimi prostori se predstavljajo še Severna Makedonija, Madžarska, Senegal ...

Sejem bo živ!

Najboljše tradicije in nove prakse bodo oživljale strokovne razstave govedí, konj, drobnice, avtohtonih pasem slovenskih domačih živali s ponudbo izdelkov kmetij pa tudi razstava malih živali in rib v ribniku. Maneža bo živa z vsakodnevnimi atraktivnimi revijami govedí in konj. Predstavljene bodo tudi različne vprege in športno konjenišstvo. Sejmska središča prinaša še revijo drobnice, prikaz striženja ovc in dela pastirskih psov.

S cvetjem ovenčan sejmski praznik

S praktičnimi nasveti, delavnicami in strokovnim vodenjem bodo postregli praznično cvetoči sejmski vrtovi, osrednji sejmski vrt Biotehniške šole Rakičan, Poligon Zeleni dragulji narave, Permakulturni center s prikazi biodinamične pridelave, vzorčni čebelnjak z gredico medovitih rastlin, sejmska učna gozdna pot ter nasada starih sort jablan in slovenskih trt.

Sveže vsebine

Vsebinski poudarki strokovnih posvetov in nasvetov bodo na evropskem letu mladih in mednarodnem letu ribištva in

ribogojstva. V prihodnost bodo vabile inovacije in digitalizacija. Z ekološkim kmetijstvom in hrano iz naše bližine bomo premagovali podnebne spremembe in ohranili biotsko raznovrstnost. Prehransko varnost bomo krepili s krepitvijo podeželja in samooskrbo z dobrim gospodarjenjem z gozdom.

Praznično dogajanje

Spremljevalni program bodo zaznamovali sobotno tekmovanje v plesanju polke, nedeljska tržnica mladih kmetov, sekaško tekmovanje lastnikov gozdov, prikaz vodenja teličkov s strani najmlajših rejcev in tekmovanje v vlečenju vrvi. V torek boste izvedeli, katera je Mlada kmetica 2022, v četrtek uživali v srečanju starodobnih traktorjev Steyr. Vse dni se bodo vrstila stanovska srečanja tekmovanja, družabni in glasbeni dogodki.

Nazdravite jubileju z nagrajeno kakovostjo!

K pokušnjam in nakupom vas vabijo odlični pridelki in nagrajeni izdelki slovenske živilsko-predelovalne industrije in dopolnilne dejavnosti kmetij. V vinski hali boste lahko sejmskemu jubileju nazdravili z vrhunskimi vini in spoznali najsodobnejšo vinarsko opremo. Domače dobrote in izdelke si boste lahko privoščili na Agrini tržnici. V vinski hali in v Vinskem hramu boste poskušali nagrajena vina tudi v družbi Vinske kraljice Slovenije.

Vljudno vabljeni k praznovanju!

www.sejem-agra.si

AGRA

DRŽAVA PARTNER JAPONSKA

60. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

20. – 25. 8. 2022
Gornja Radgona

TRADICIONALNO SVEŽ!

POMURSKI SEJEM
www.sejem-agra.si

DRŽAVA PARTNER

ZA VAS IZBRANO IZ PROGRAMA SPOZNANJ IN DOŽIVETIJ AGRA 2022

VSAK DAN

STROKOVNE RAZSTAVE:

- avtohtonih pasem domačih živali z degustacijo in prodajo izdelkov
- govedi, konj, drobnice, čebelarstva, perutnine, malih živali, kraških ovčarjev, rib
- demonstracijski vrt Biotehniške šole Rakičan, poligon Zeleni dragulji narave, Permakulturni vrt z biodinamično obdelavo, ekstenzivni nasad jablan starih sort, vinograd s slovenskim trsnim izborom, Sejemska gozdna učna pot
- razstave izdelkov, nagrajenih na strokovnih ocenjevanjih AGRA in Vino Slovenija 2022

Klepnet ministrice z obiskovalci ob kavi in dobrotah kmetijskih šol

Vsak dan razen v soboto od 9.00 do 10.00 / hala A, razstavni prostor MKGP

Vodenje po razstavi ob 150-letnici združništva v Sloveniji: »Zadruga ščitijo prebivalstvo na deželi«, ZZS
Vsak dan ob 10.00 in ob 15.00 / hala A, razstavni prostor ZZS

Revija goveje živine s strokovnim komentarjem
Sobota ob 13.00, nedelja ob 14.00, torek ob 16.00, sredo ob 11.00, četrtek ob 11.30 in 15.00 / maneža

Preskakovanje zaprek kot športna disciplina konjeništa

Sobota 14.30, nedelja 14.30, ponedeljek 13.30, torek 14.00, sredo 13.00, četrtek 13.30 / maneža

Revija konj in vožnje s konjsko vprego

Sobota 10.00, nedelja 9.00 in 15.30, ponedeljek 9.00 in 15.30, torek 17.00, sredo 9.00 in 17.00, četrtek 10.30 / maneža

Vodeni ogledi po sejemskih vrtovih Biotehniške šole Rakičan, poligona Zeleni dragulji narave, permakulturnem vrtu z biodinamičnim načinom pridelave in Sejemski gozdni učni poti

Predstavitve na stojnicah ob poligonu Zeleni dragulji narave

Predstavitve permakulturne pridelave ob slamnati hiški Vzorčni nasadi / N4

Praščerejska razstava, svetovanje, otroški kotiček Hala D1

Predstavitev programov, prikazi znanja, spretnosti in inovativnosti dijakov in študentov, degustacije Hala A, razstavni prostor Konzorcija biotehniških šol Slovenije

SOBOTA, 20. 8. 2022

DAN MLADIH KMETOV IN ORAČEV

10.00 / prireditveni prostor pred upravo sejma

Odprtje 60. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA

14.00–15.00 / prireditveni prostor pred upravo

Tekmovanje v plesanju polke

17.00 / maneža

Povorka traktorjev, predstavitev državnega tekmovanja oračev in tekmovanja za pokal Pomurskega sejma

18.00–24.00 / Gornja Radgona, Trg svobode v središču mesta

Radgonska noč – Big foot mama

NEDELJA, 21. 8. 2022

DAN ČEBELARJEV, GOZDARJEV IN GOZDA, PODEŽELSKIE MLADINE, KMETIJSKE TEHNIKE, SEMENARNE IN REJCEV AVTOHTONIH PASEM ŽIVALI

9.00–18.00 / Pred vzorčnimi nasadi N4
Tržnica mladih kmetov

9.00–10.00 / dvorana 1
Posvet ČZS: »Dodana vrednost predelave medu in pomen ocenjevanja medu z dodatki«

9.00–13.00 / dvorana 2
Drugo zasedanje Regionalne svetovalne strokovne delovne skupine za gozd z Zahodnega Balkana, MKGP

10.00–12.30 / dvorana 5
Digitalne tehnologije, ZSPM

10.00–12.00 / maneža
Prikaz vodenja teličkov – AGRA junior cup

10.00 / demonstracijski prostor
22. državno sekaško tekmovanje lastnikov gozdov za memorial Janka Mazeja, ZGS

11.00–13.00 / prireditveni prostor pred upravo

Svečana razglasitev in podelitev priznanj 21. Ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo in 3. Mednarodnega ocenjevanja medenih pijač, kronanje Medene kraljice Slovenije

12.00–13.00 / maneža
Revija slovenskih avtohtonih pasem s strokovnim komentarjem in podelitev priznanj rejcem

12.00–13.00 / hala A, razstavni prostor MKGP

Predstavitev dobrih praks črpanja sredstev Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020, MKGP

12.00–13.30 / dvorana 1
Okrogla miza KGZS in Zveze lastnikov gozdov Slovenije: »Kakšen gozd bomo predali naslednjim generacijam?«

13.00–14.00 / maneža
FENDT tekmovanje v vlečenju vrvi za najmočnejše slovenske fante

13.00–15.00 / dvorana 5

Okrogla miza Sindikata kmetov Slovenije: Letalska protitočna zaščita

13.30–15.00 / dvorana 2
Strokovni posvet ZGS: »Sodobna nega gozda«

14.00–15.00 / hala A, razstavni prostor MKGP

Okrogla miza MKGP: »Zakaj je lepo biti kmet«

14.00 / Vinski hram
Vodena pokušnja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

16.00–17.00 / hala A, razstavni prostor MKGP
Doseganje podnebnih ciljev EU v sektorju raba zemljišč, sprememba rabe zemljišča in gozdarstvo

16.00 / Vinski hram
Vodena pokušnja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

16.00 / dvorana 2
Svečana razglasitev in podelitev priznanj 40. mednarodnega ocenjevanja kmetijske mehanizacije in opreme

17.00 / maneža
Podelitev priznanj in nagrad 22. državnega sekaškega tekmovanja lastnikov gozdov za memorial Janka Mazeja

PONEDELJEK, 22. 8. 2022

DAN GOVEDOREJCEV, ŽIVILCEV, GASTRONOMIJE, EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA, VETERINARJEV IN JAPONSKE

9.00–10.30 / Dvorana 2
Predavanje Centra za raziskave vina Fakultete za vinogradništvo in vinarstvo, UNG: Terroir in tipičnost vina

9.00–12.00 / dvorana 5
Delavnica ZSPM: »neMOČ podeželja«

10.30–11.30 / dvorana 3
Okrogla miza: Pomen evropskih sredstev za upravičenec pri razvoju projektnih idej (predstavitev finalistov nacionalnega natečaja dobrih praks »Rural Inspiration Awards 2022«)

10.00–13.30 / dvorana 4
Predavanje KGZS: Namakanje

10.00–12.40 / dvorana 1
Veterinarski posvet

10.00–12.00 / maneža
Ocenjevanje razstavljenе goveje živine

10.00 / vzorčni nasad Poligon Zeleni dragulji
Predstavitev slovenskih sort hmelja in eksperimentalne pivovarne (IHPS in Ekoci)

11.00–14.00 / dvorana 2
Srečanje SIP s poslovnimi partnerji

12.00–13.00 / maneža
Podelitve priznanj govedorejcem

13.00–15.00 / dvorana 1
Posvet MKGP: »Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027«

13.00–15.30 / dvorana 3
Predavanje KGZS: »Dobre prakse naravi prijaznega kmetijstva v območjih Nature 2000«

14.00–16.00 / dvorana 4
Okrogla miza Združenja ekoloških kmetov Slovenije

14.00–15.00 / hala A, razstavni prostor MKGP
Okrogla miza »Digitalizacija v kmetijstvu«

14.00 / Vinski hram
Vodena pokušnja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

15.00 / prireditveni prostor pred upravo
Svečana razglasitev rezultatov in podelitev priznanj 26. mednarodnega ocenjevanja sadnih sokov, brezalkoholnih pijač in embaliranih vod, 36. mednarodnega ocenjevanja mleka in mlečnih izdelkov, 43. mednarodnega ocenjevanja mesa in mesnih izdelkov in 39. Slovenskega oskarja za embalažo

15.20–18.30 / dvorana 1

Srečanje zaveznitva za kmetijstvo, ZSPM

16.00 / vinski hram
Vodena pokušnja vin Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

TOREK, 23. 8. 2022

DAN KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE SLOVENIJE, TURISTIČNIH KMETIJ, VINOGRADNIKOV IN VINARJEV, KONJEREJCEV, LJUTOMERSKEGA KASAČA, SADJARJEV, SOMMELIERJEV, MADŽARSKE IN SEMENARNE

9.00–11.00 / dvorana 5
Sadjarski posvet GZS, Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij, Sekcije za sadjarstvo

9.00–11.45 / dvorana 2

Okrogla miza Konzorcija Biotehniških šol Slovenije: »Hrana in evropsko leto mladih na podeželju – šole pripravljajo mlade prevzemnike«

10.00–12.00 / dvorana 1 in prireditveni prostor
Srečanje ob dnevu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

10.00–11.30 / dvorana 4
Posvet MKGP: »Aktualno na področju ekološkega kmetovanja«

10.00–17.00 / preko spleta
Mednarodno kooperacijsko srečanje MEET4BUSINESS AGRA 2022

10.00–14.00 / vzorčni nasadi, Poligon Zeleni dragulji
Predavanja IHPS in Ekoci: Povečevanje pridelave na malih kmetijah s sonaravnimi rešitvami, Samooskrba s čaji in zelišči v Sloveniji, Kako lahko pridelamo več in racionalno porabljamo vodo za namakanje, Pomen hranjenja zdravilnih in aromatičnih rastlin v Slovenski genski banki, Strokovne naloge za zelišča so vir novih rezultatov o pridelavi zelišč v Sloveniji

10.30–11.15 / maneža
Revija gostujočih konj pasem ljutomerski kasač

11.00–13.00 / hala A, razstavni

prostor MKGP
Predstavitev aplikacije za spremljanje površin – SOPOTNIK, Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja

11.30–13.00 / maneža
Predstavitev posameznih pasem konj

12.00–13.00 / dvorana 3
Predstavitev programa »Farm Manager«, KGZS

13.00–14.30 / dvorana 1
Podelitev priznanj KGZS »S kmetije za vas«

13.00–14.00 / Vinski hram
Vodena pokušnja šampionskih vin z ocenjevanja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022

13.00 / maneža
Podelitev priznanj Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano najboljšim rejcem

13.00–14.30 / dvorana 2
MKGP, predstavitev projekta: »Analiza trga z ekološkimi živili v Republiki Sloveniji«

13.30–14.30 / dvorana 3
KGZS, predstavitev projekta »EIP Ekopakt«

14.00–15.00 / razstavni prostor MKGP

Okrogla miza MKGP: »Zmanjševanje izgub hrane – izzivi in priložnosti«

15.00 / prireditveni prostor pred upravo
Svečana razglasitev rezultatov in podelitev medalj 48. odprtega državnega ocenjevanja vin in 12. Odprtega državnega ocenjevanja BIO vin

17.00 / prireditveni prostor pred upravo
Razglasitev »Naj kmetica« ČZP Kmečki glas

SREDA, 24. 8. 2022

DAN SLOVENSkih ZADRUŽNIKOV, PRAŠIČEREJCEV, REJCEV DROBNICE, KMETIJSKO-ŽIVILSKEGA ŠOLSTVA, ZAMEJSKIH SLOVENCEV IN EKO CIVILNE INICIATIVE EKOCI

9.00–11.00 / dvorana 2
Posvet MKGP, KGZS in KIS: »Zakaj je knjigovodstvo

FADN pomembno tudi za mojo kmetijo?«

10.00–13.00 / prireditveni prostor pred upravo PS
Podelitev priznanj Zadružne zveze Slovenije

10.00–12.00 / hala D1, razstava prašičev

Predavanje KGZS: »Uvajanje genotipizacije pri prašiču«, podelitev priznanj MKGP najboljšim rejcem

10.00–17.00 / dvorana 5
Mednarodno kooperacijsko srečanje MEET4BUSINESS AGRA 2022

11.00–13.00 / dvorana 4
Posvet Zveze društev rejcev drobnice Slovenije: Predstavitev novega Pravilnika o identifikaciji in registraciji drobnice, Predstavitev ukrepov skupne kmetijske politike 2023–2027, pomembnih za rejce drobnice

11.00–13.00 / vinski hram
Srečanje zamejskih kmetijskih organizacij iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške

11.00 predavanje / Vzorčni nasadi N4, šotor
Kako lahko pridelamo več in racionalno porabljamo vodo za namakanje
Org: IHPS in Ekoci

12.00–15.00 / dvorana 2
Srečanje partnerjev SRIP HRANA, GZS, Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij

14.00–17.00 / dvorana 4
Srečanje rejcev krškopoljskih prašičev: »Znanost o krškopoljskem prašiču«

14.00–15.00 / hala A, razstavni prostor MKGP
Okrogla miza: »Povezovanje – ključ za stabilno prehransko verigo od kmeta do potrošnika«

14.00 / Vinski hram
Vodena pokušnja vin Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

15.00–16.00 / maneža -
Zveza društev rejcev drobnice Slovenije: Predstavitev pasem ovc in koz, ki jih redimo v Sloveniji, Prikaz striženja ovc, obrezovanja parkljev,

ravnanja z drobnico in dela ovčarskega psa, Podelitev priznanj MKGP za najboljše reje

16.00 / Vinski hram

Vodena pokušnja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

16.30–17.00 / maneža

Predstavitve dela pastirskih psov slovenske avtohtone pasme kraški ovčar in podelitev priznanj lastnikom

ČETRTEK, 25. 8. 2022

DAN PRIDELOVALCEV ZELENJAVE, SEMENARJEV, SEJEMSKIH VRTOV IN TRAKTORJEV STEYR

9.30–13.00 / dvorana 1
Posvet GZS, Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij o javnem naročanju in aktualnih prehranskih temah

10.00–10.30 / dvorana 2

Predstavitve novih prognoističnih obvestil za boleznin in škodljivce rastlin na Agrometeorološkem portalu Slovenije, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

10.00–17.00 / preko spleta

Mednarodno kooperacijsko srečanje MEET4BUSINESS AGRA 2022

10.00–11.00 / prireditveni prostor pred upravo

Posvet Zveze lastnikov gozdov Slovenije: Ali sloven-

ska javnost pravilno vstopa in pristopa v slovenske gozdove?

9.30–13.00 / dvorana 5

Srečanje mladih strokovnjakov v organizaciji Zveze slovenske podeželske mladine

11.00–12.00 / hala A, razstavni prostor MKGP

Okrogla miza: »Z varno hrano varujemo zdravje«

11.00–15.00 / Vzorčni nasadi N4
Posvet Šole za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje in Amaranta: »Česen, šalotka – seme prihodnosti«

13.00 / prireditveni prostor pred upravo

12. srečanje starodobnih traktorjev Steyr

14.00 / vinski hram

Vodena pokušnja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

16.00 / Vinski hram

Vodena pokušnja Vino Slovenija Gornja Radgona 2022 z Vinsko kraljico Slovenije

Več informacij: Sandra Sedmak, 02/ 564 21 18, sandra@pomurski-sejem.si

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

www.sejem-agra.si

PROGRAM KGZS NA AGRI 2022

SOBOTA, 20. 8. 2022

14.00–15.00/maneža

Revija razstavljenе goveje živine s strokovnim komentarjem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

NEDELJA, 21. 8. 2022

10.00–11.00/maneža

Vodenje teličkov / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Pomurski sejem

12.00–13.30/dvorana 1

Okrogla miza: »Kakšen gozd bomo predali naslednjim generacijam?« Predstavili bomo težave z divjadjo in pomlajevanjem gozda in ali so rešitve v osnutkih desetletnih gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtov / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Zveza lastnikov gozdov Slovenije

14.00–14.30/maneža

Revija razstavljenе goveje živine s strokovnim komentarjem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PONEDELJEK, 22. 8. 2022

10.00–13.30/dvorana 4

Predavanje: Namakanje – nuja za obstoj slovenskega kmetijstva / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

10.00–12.00/maneža

Ocenjevanje razstavljenе goveje živine / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

12.00–13.30/maneža

Podelitve priznanj govedorejcem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

13.00–15.30/dvorana 3

Predavanje: Dobre prakse naravi prijaznega kmetijstva v območjih Nature 2000 / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

TOREK, 23. 8. 2022

10.00–12.00/dvorana 1 in prireditveni prostor

Srečanje ob dnevu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

12.00–13.00/dvorana 3

Predstavitve programa »Farm Manager«

Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

12.00–14.30/dvorana 4

Vinarski posvet VD Podravje: »Vinski letnik 2022«

Organizator: Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

13.00–14.30/dvorana 1

Podelitev priznanj »S kmetije za vas« / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

13.30–14.30/dvorana 3

Predstavitve projekta »EIP Ekopakt« / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

16.00–17.00/maneža

Revija razstavljenе goveje živine s strokovnim komentarjem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

SREDA, 24. 8. 2022

9.00–11.00/dvorana 2

Posvet: »Zakaj je knjigovodstvo FADN pomembno tudi za mojo kmetijo?« / Organizator: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije in Javno službo kmetijskega svetovanja ter Kmetijskim inštitutom Slovenije

10.00–11.30/hala D1, razstava prašičev

Strokovno predavanje Uvajanje genotipizacije pri prašiču in podelitev priznanj Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano najboljšim rejcem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

11.00–12.30/maneža

Revija razstavljenе goveje živine s strokovnim komentarjem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

14.00–17.00/dvorana 4

Srečanje rejcev krškopoljskih prašičev: »Znanost o krškopoljskem prašiču« / Organizator: Društvo rejcev krškopoljskih prašičev in Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto

ČETRTEK, 25. 8. 2022

10.00–12.30/dvorana 5

Srečanje mladih strokovnjakov / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Zveza slovenske podeželske mladine in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

11.30–13.00/maneža

Revija razstavljenе goveje živine s strokovnim komentarjem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

16.00–17.00/maneža

Revija razstavljenе goveje živine s strokovnim komentarjem / Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Tudi letos pridi na MOS, da boš SAMOOSKRBI kos!

54. MOS

Celjski sejem

www.ce-sejem.si

CELJSKI SEJEM, 14.–18. september 2022

Ne skrbite, pridite na MOS

Pa začnimo kar z vašimi skrbmi! Mogoče ste se pravkar odločili za gradnjo ali obnovo, pa ne veste, kje začeti? Ali pa vas skrbijo visoki računi električne energije in bi želeli imeti sončno elektrarno, pa ne veste, kakšna bi bila prava za vas? Ali pa želite nov kmetijski stroj, pa ne veste, kje ga lahko vidite, mogoče preizkusite?

Ne skrbite več. Preprosto pridite na 54. MOS, ki bo med 14. in 18. septembrom na Celjskem sejmu, kjer boste na enem mestu spoznali in obiskali vse ponudnike, ki so del vašega odgovora. Pa še za sejmski popust boste povprašali!

Izjemno pestrega dogajanja na največjem poslovno-sejemskem dogodku MOS ne smete izpustiti. Z eno vstopnico boste lahko zavili na sejem **MOS DOM** (gradnja in obnova), **MOS TURIZEM** (potovanja, kulinarika), **MOS TEHNIKA ENERGETIKA** (za profesionalne in domače mojstre), **MOS B-DIGGIT** (z najnovejšimi trendi digitalizacije) in **MOS PLUS** (s tradicionalnimi sejmski izdelki široke potrošnje). Predstavila se bodo številna podjetja, hkrati pa bodo potekala tudi predavanja ali dogodki, kjer bodo strokovnjaki brezplačno ponujali koristne informacije in nasvete.

Nemogoče je naštetiti vse, kar ponuja letošnji 54. MOS, so pa na Celjskem sejmu na prvo mesto letošnjega MOS-ovega sejemskega dogajanja postavili SAMOOSKRBO. Tisti, ki delujete na področju kmetijstva, vam je pridelava hrane že tako ali tako blizu. Lahko pa vam MOS ponudi vse odgovore pri izgradnji sončne elektrarne, da boste samooskrbni pri energiji, kar je pri večjih

kmetijskih poslopijih in kmetijah skoraj nujno potrebno. Prav tako boste lahko na sejmu videli, otipali, preizkusili tudi en del kmetijske mehanizacije.

Za mlade bo pripravljena ulica obrti, kjer bodo spoznali najrazličnejše poklice, se v njih preizkusili in se tako lažje odločili za svojo poklicno pot. Hkrati pa bo tudi vsak dan, tokrat prvič na MOS-u, v živo potekalo državno tekmovanje v različnih poklicih.

In ne skrbite, če nismo omenili vseh vaših skrbi ali vprašanj, ki vas že tako dolgo kljuvajo. MOS ima brez dvoma odgovor na prav vsako vaše vprašanje. In seveda tudi rešitev. Pa le vzemite si ves dan časa za en super obisk MOS-a, saj boste z ogledom in pogovori s številnimi ponudniki polno zaposleni čez ves dan...pa še za hrano in zabavo bo poskrbljeno (v posebni zabavno-športni areni).

Še vedno pa sprejemamo zadnje prijave za razstavljalce. Kot ste že lahko ugotovili, je MOS odlična priložnost za večanje prepoznavnosti vašega podjetja in predstavitev vaših izdelkov/storitev. Za člane KGZS smo na Celjskem sejmu pripravili posebno ponudbo predstavitev na MOS-u: najem lesene stojnice in 6 m² razstavnega prostora za samo 390 evrov (brez DDV). Več informacij za razstavljalce in prijavnica so na voljo na spletni strani Celjskega sejma. Pohitite s svojo prijavo, saj je število prostih mest omejeno!

Dobrodošli na 54. MOS, med 14. in 18. septembrom v Celju!

Izognite se vrsti, vstopite na sejem brez čakanja in kupite čnejše vstopnice prek spleta!

ZDRAVO Z NARAVO!

VZPOREDNI DOGODEK
15. OTROŠKI BAZAR

52. SEJEM NARAVA-ZDRAVJE

9.-11.
SEPTEMBER 2022

www.narava-zdravje.si

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

52. sejem Narava-zdravje že septembra!

52. sejem za zdrav življenjski slog **Narava-zdravje** bo letos potekal že **od 9. do 11. septembra**. Letošnje vsebine bodo poudarjale pomen zdravja, zdrave prehrane, gibanja in dobrega počutja ter okolja in stika z naravo. Vzporedno bo potekala največja izobraževalno-zabavna prireditve za mlade družine, **15. Otroški bazar**.

Spremljevalni program sejma Narava-zdravje je zanimiv in privlačen za vse generacije. V njem se bo v treh dneh zvrstilo prek **100 predavanj, delavnic, tečajev, raznih testiranj, svetovanj, okroglih miz idr.**

Bi postali krvodajalec? Še ne veste, katero krvno skupino imate? V sodelovanju z **Rdečim križem Slovenije** in študenti medicine boste imeli možnost brezplačnih meritev in vpis v register krvodajalcev.

Tudi letos bo v ospredju **zdrava, lokalno pridelana in sveža hrana**. Na sejmu boste lahko spoznali ponudnike domačih sirov, jogurtov, medu, gob, sadja in zelenjave. Predstavila se bo tudi **Zveza društev ekoloških kmetov Slovenije**, ki stremi k povečanju pridelave in predelave ekološke hrane v Sloveniji.

Obiskovalci boste spoznali skrivnosti gozda s sprehodom po gozdni učni poti, ki jo pripravlja **Zavod za gozdove Slovenije**. O tem, kako je treba skrbno ravnati z gozdom, na kaj moramo biti pozorni ob obisku v njem, nas podučijo gozdni bonton.

Maraton pozitivne psihologije v središču postavlja pozitivne in svetle plati človekove osebnosti. Predavanja na aktualne teme o vzgoji otrok in nasvete mladim staršem bodo vodili strokovnjaki s področja psihologije. Za vse udeležence sejma Narava-zdravje in Otroškega bazarja bodo **predavanja brezplačna**.

Kako v resnici dišijo prava vrtnica, neroli, vanilija, jasmín, pačuli, bergamotka, poper, vijolica, kardamom, kava, kavav idr.? Uživali boste lahko v ekstravagantnih dišavah, urili svoje čutilo za voh in prepoznavali vonje ter se poučili o principih parfumskega skladanja dišav na **mednarodni razstavi naravnih parfumov Dišeči Podpisi**.

Zdrav način življenja nedvomno vključuje tudi gibanje, zato na sejmu športno obarvanih dogodkov prav gotovo ne bo manjkalo. **Športni klubi in društva** bodo predstavili najrazličnejše aktivnosti, spoznali boste pa lahko tudi družabno igro za vse generacije, Štrbunk.

Vstopnice si lahko zagotovite tudi prek spleta in se izognete gneči na sejmskih blagajnah.

Z eno vstopnico si lahko ogledate obe prireditvi.

Več informacij o sejmu lahko najdete na

<https://www.narava-zdravje.si>.

Letošnja suša ima razsežnosti naravne katastrofe

Suša, visoke cene repromateriala in nizke odkupne cene so zaznamovale delo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije v začetku poletja.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) konec julija posredovala prve ocene stanja in škode zaradi pomanjkanja padavin. Kmetijska suša se pojavlja skoraj po vsej Sloveniji, stanje na prizadetih območjih zaradi suše in vročine je zaskrbljujoče, saj so kmetje marsikje že izgubili velik del pridelka in s tem vir zaslužka.

Po podatkih KGZS je od poljščin še najbolj prizadeta kornica, ki predvsem na lahkih peščenih tleh ne bo niti oblikovala storžev oziroma bodo ti zelo majhni in poškodovani. Ocenjujemo, da bo pridelek v povprečju od 40 do 50 % manjši, ponekod lahko govorimo tudi o od 80 do 100-odstotnem izpadu pridelka. Pri drugih žitih ocenjujemo izpad pridelka v povprečju 40 %, pri bučah in krompirju pa za 30 do 50 % manjši pridelek. Pri hmelju bo pridelek zmanjšan za okrog 40 %. Izpad pridelka na travinju in travno-deteljne mešanice ocenjujemo v povprečju na okrog 50 %, v nekaterih predelih pa tudi do 90%. V pridelavi zelenjave in sadja so največ škode povzročile visoke temperature, saj so listi ter plodovi ožgani, drobni in prisilno dozorevajo. Pridelki na vrtninah in sadju bodo nižji za vsaj 40 %, ponekod tudi od 80 do 100 %. Tudi pri vinski trti, ki je na sušo sicer precej odporna, se kažejo vidni znaki pomanjkanja vode. Listi in grozdje venijo, bledijo in odpadajo. Pridelek bo lahko zmanjšan tudi do 50 %. Veliko težav imajo živinorejci, ki že zdaj zaradi močno zmanjšane pridelke na travinju težko zagotavljajo krmo za živali, obeta pa se še velik izpad pridelka kornice. Na območjih, kjer je izpad krme velik, so kmetje že prisi-

ljeni zmanjševati stalež živali, morebiten dokup krme pa bo močno vplival na ekonomičnost kmetij.

KGZS je zato od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zahtevala, da pripravi program in predlog finančne pomoči prizadetim kmetijam. »Škoda zaradi letošnje suše je že zdavnaj preseгла zakonsko določeno mejo 0,3 promila BDP-ja, to je dobre 3, 5 milijona evrov,« je povedal predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Roman Žvegljč. Dodal je, da je letošnja suša hujša, kot je bila leta 2017, ko je bila škoda ocenjena na nekaj več kot 65 milijonov evrov. Suša je takrat preseгла prag za razglasitev naravne nesreče, država je v tistem obdobju kmetom namenila slabih sedem milijonov za odpravo škode.

Zbornica zato zahteva, da se izvede predčasno izplačilo kmetijskih podpor ter zniža oziroma odpiše prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter najemnine za kmetijska zemljišča v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS.

Kmetijska nafta bo cenejša

Na pobudo KGZS bo vlada s spremembo zakonodaje omogočila nižje trošarine za kmetijsko mehanizacijo, hkrati pa bo ukrep debirokratizirala. Zbornica dodatno predlaga, da se iz plačevanja trošarine izvzame tudi dvoriščna mehanizacija in da se zaradi ekstremnih pritiskov na cene kmete popolnoma oprosti plačevanja trošarine.

V javni obravnavi je Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, ki bo omogočil nakup davčno označenega goriva za pogon kmetijske in gozdar-

ske mehanizacije. Kmetje bodo s tem dobili cenejšo nafto.

KGZS še posebej pozdravlja debirokratizacijo znižanja trošarin. V praksi bo zadeva potekala tako, da bodo vsi kmetje (ki bodo izpolnjevali pogoje) od Finančne uprave Republike Slovenije (FURS) dobili enolično identifikacijsko oznako (šifro), na podlagi katere bodo lahko kupili gorivo po znižani trošarini. Trгоvec z gorivom za kmetijstvo pa bo moral zagotoviti tehnične pogoje za evidentiranje količin nabavljenega goriva v informacijskem sistemu davčnega organa.

KGZS bo v okviru javne razprave predlagala še povračilo trošarine za dvoriščno mehanizacijo in popolno oprostitvev trošarine za kmete. Predlog zakona namreč predvideva, da bi bili kmetje v prvem polletju po uveljavitvi zakona popolnoma oproščeni trošarine, v nadaljnjem obdobju pa bi bila oprostitvev trošarine le 70 %. KGZS meni, da bi morala biti 100-odstotna izvzetost od plačevanja trošarine za kmete stalna.

Kot je KGZS že opozarjala, je dvig stroškov vhodnih surovin zaradi vojne v Ukrajini narasel do te mere, da ne dosega odkupnih cen, zato je ekonomski položaj kmeta močno oslabilen. Poleg tega je letos pridelke okrnila katastrofalna suša. Omenjene rešitve so zato nuj-

ne za stabilizacijo in ohranitev slovenskega kmetijstva.

Vlada na pobudo KGZS sprejela prve ukrepe pomoči za kmetijstvo

Odkar so se v kmetijstvu pričele pojavljati posledice rusko-ukrajinske vojne, je predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Roman Žvegljč v skoraj vsakodnevnih pojavljanjih v medijih opozarjal, da kmetje ne bodo prenesli nenormalne rasti cen stroškov in zniževanja odkupnih cen. »Kmetje smo zelo zaskrbljeni nad trenutnimi razmerami, ki

so posledica vojne v Ukrajini. Dejstvo pa je, da za višanje cen moke in mlevskih izdelkov nismo krivi kmetje. Lani poleti smo pšenico prodali po slabih 20 centov na kilogram. Tisti, ki je to pšenico lani kupil, se obnaša tržno in jo zdaj prodaja po 42 centov. Kot kaže, so v vsaki vojni vojni dobičkarji,« je v enem od intervjujev povedal predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Roman Žvegljč. Ob tem je opozoril, da so v času epidemije prav kmetje nosili največje breme prehranske krize na račun najnižjih odkupnih cen.

KGZS je prav tako javnost redno obveščala, da bo dvig cen pogonskih goriv kmete pahnil čez rob preživetja, vlado pa pozivala k ukrepanju. »Nafta, energija, naftni deriva-

ti poganjajo celotno gospodarstvo. Od nove vlade pričakujemo, da bo znova uvedla regulacijo cen pogonskih goriv. Na ta način bomo lažje načrtovali svoje dejavnosti in ne bo takih nihanj cen goriv, kot se to dogaja zdaj,« je na novinarski konferenci dejal Roman Žveglič.

KGZS pozdravlja dejstvo, da je vlada na pobudo in opozarjanje zbornice sprejela ukrepe za pomoč kmetijstvu. Sredi julija je izdala odlok, s katerim namenja več kot dva milijona evrov zaradi visokih cen energentov, ki se porabijo za kmetijsko mehanizacijo, 15 milijonov evrov za primarno kmetijsko proizvodnjo zaradi visokih cen reprodukcijskega materiala ter 6.000 evrov za pomoč ribičem.

Prav tako je bil z namenom blaženja posledic vojne v Ukrajini objavljen Odlok o izjemni izravnalni pomoči za sektor mleka in mlečnih proizvodov. Pomoč je namenjena slovenskim mlekarjem, ki se srečujejo z vse večjimi težavami zaradi cen in dobave beljakovinske krme.

Vlada je še napovedala ukrep nadzora cen košarice 15 izdelkov, ki jih je ministrstvo za kmetijstvo izbralo v sodelovanju s trgovinsko zbornico in pri katerih namerava država nadzirati spremembe cen izdelkov. Namen vlade je doseči, da bodo cene primerljive in javno znane. KGZS je to rešitev podprla, bi pa jo nagradila. Predlaga, da bi na vsakem izdelku objavili še razrez cen: koliko dobi kmet, koliko proizvajalec, trgovec. *“Vsaka gospodinja ve, koliko stane krompir, ne pa, koliko kmet za to dobi,“* je za enega izmed medijev dejal Roman Žveglič.

Zahtevamo pošteno ceno za pšenico

KGZS se je odzvala tudi na enega izmed vladnih ukrepov za blaženje posledic prehranske krize, in sicer, da Zavod za blagovne rezerve odkupi vso pšenico. Kmetje so vlado pozvali k odkupu pšenice, zbornica pa je zahtevala primerno ceno: *“Cilj nam je bil, da slovenska pšenica ostane v Sloveniji, mislimo, da je tako prav. Res pa je, da je potrebna tudi prava cena,“* je povedal Roman Žveglič.

Ob tem je opozoril, da je

strošek pšenice pred februar-skimi podražitvami, ki jih je sprožila vojna v Ukrajini, predstavljal le šest odstotkov proizvodne cene kruha. *“Velikega odkupovalca pšenice sem vprašal, kakšna bi bila cena kruha, če bi mu kmetje podarili pšenico, pa je rekel, da ne bi bilo veliko razlike,“* je dejal Žveglič.

Kmetijstvo ni vzrok za težave s pitno vodo

KGZS je ostro nasprotovala trditvam, ki so se pojavile v nekaterih medijih, in sicer, da je »problem pitne vode kmetijstvo, ne pa industrija.«

Kmetovanje na vodovarstvenih območjih (VVO) je namreč strogo zakonsko regulirano, močno je omejena raba gnojil in fitofarmaceutskih sredstev (FFS). Zaradi različnih stopenj varovanja se VVO deli na tri območja, in sicer **širše** (na katerem se izvaja varovanje z blažjim vodovarstvenim režimom), **ožje** (na katerem se izvaja varovanje s stroгим vodovarstvenim režimom) in **najožje območje** (na katerem se izvaja varovanje z najstrožjim vodovarstvenim režimom). Na območju zajema pitne vode sta gnojenje in uporaba fitofarmaceutskih sredstev popolnoma prepovedana.

Na najožjem območju morajo biti kmetijska zemljišča vse leto prekrita z zeleno odejo. Prepovedano je preoranje trajnega travinja, razen travinja, ki je vključeno v kolobar. Na tem območju je prepovedana uporaba gnojevke in gnojnice, omejena je uporaba hlevskega gnoja in mineralnih gnojil. Mineralna gnojila, ki vsebujejo dušik, so količinsko navzgor močno omejena in dovoljena le izjemoma pod določenimi pogoji. Prepovedana je uporaba komposta ali pregnitega blata 1. ali 2. okoljske kakovosti ter ostankov iz greznic, malih čistilnih naprav in skupnih čistilnih naprav. Prav tako je prepovedano uporabljati FFS, ki vsebujejo aktivne snovi s seznama, ki ga vsako leto objavi pristojno ministrstvo.

Meritve onesnaženja, ki jih je v obdobju 1998–2020 izvedla Agencija RS za okolje (ARSO), prav tako kažejo na bistven trend izboljšanja pri onesnaževanju s pesticidi in gnojili: »Rezultati monitorin-

ga kakovosti podzemne vode in analize podatkov za obdobje 1998–2020 kažejo statistično značilne trende zniževanja koncentracij nitrata, atrazina in njegovega razgradnega proizvoda desetil-atrazina na vodnih telesih podzemne vode in na posameznih meril-

nih mestih. Statistično značilne trende ugotavljamo za parametre, ki so vzrok slabemu kemijskemu stanju vodnih teles podzemne vode, in sicer za nitrat in atrazin.« (Vir: ARSO, Kemijsko stanje podzemne vode v Sloveniji za leto 2020).

Upoštevati in ohraniti posebnost slovenskega kmetijstva

Na osmi redni seji Sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (Svet) 10. avgusta so obravnavali kar nekaj pomembnih dokumentov, ki bodo vplivali na prihodnost slovenskega kmetijstva.

Člani Sveta so med drugim razpravljali o predlogu nove evropske zakonodaje na področju fitofarmaceutskih sredstev (FFS). Ključne novosti predloga, ki bodo imele posledice za Slovenijo, so 50-odstotno zmanjšanje ter popolna prepoved uporabe vseh FFS na občutljivih območjih. Gre za omejitve, ki bo veljala tudi za sredstva, ki se lahko uporabljajo pri ekološki pridelavi hrane. Predlog pomeni veliko administrativno breme za kmete in administratorje evidenc. Glede predstavljenega predloga so člani Sveta med drugim izrazili zahtevo, da vlada v nadaljnjih pogajanjih z Evropsko komisijo zastopa stališče, da je za namen pridelave hrane v Sloveniji nujno treba ohraniti možnost trajnostne rabe sredstev za varstvo rastlin na vseh kmetijskih zemljiščih. Pridelava hrane brez njih bo onemogočena, predvsem v nasadih vinske trte in sadnega drevja. Soglasno stališče je bilo, da predlog s tako vsebino pomeni tudi konec kmetijstva v Sloveniji, zato Svet v celoti zavrača omenjeni predlog.

Izteka se tudi obravnava dokumentov Okoljsko poročilo in Strateški načrt Skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo. Po seznanitvi z novim osnutkom Okoljskega poročila in predlogom Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo so člani Sveta sprejeli sklep, s katerim od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zahtevajo, da se pripombe KGZS smiselno upoštevajo pri nadaljnji obravnavi Okoljskega poročila in Strateškega načrta SKP 2023–2027. Svet se je tudi seznanil z novim predlogom pogojenosti kot osnovnim standardom pri izvajanju Skupne kmetijske politike 2023–2027 in od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zahteva, da v nadaljnjih pogajanjih z Evropsko komisijo uveljavi posebnost kmetovanja v Sloveniji.

Prav tako so člani Sveta nasprotovali uvedbi obveznega računovodstva na kmetiji, saj menijo, da imajo kmetijski svetovalci dovolj kakovostnih podatkov za ugotavljanje ekonoškega stanja na kmetiji, s katerimi lahko pripravijo verodostojen poslovni načrt za prijave kmetij na razpise. Zato so odločno proti, da bi bilo obvezno računovodstvo pogoj za pridobitev nepovratnih sredstev na razpisih v okviru prihodnjih intervencij v Strateškem načrtu Skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027.

Ureditev pristojbine za gozdne ceste

V maju in juniju so lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč prejeli odmere pristojbine za gozdne ceste, ki je višja v primerjavi s preteklimi leti.

Ob nespremenjeni pravni podlagi (Zakon o gozdovih v členu 49 in Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Uredba)) so se zaradi postopno naraščajočega katastrskega dohodka zneski pristojbine, ki jo prispevajo lastniki zasebnih gozdov, v preteklih letih zviševali. Še dodatno (predvidoma 8-odstotno) povišanje v obdobju 2023–2025 lahko pričakujemo z novimi izračuni katastrskega dohodka gozdov na podlagi ekonomskih računov za gozdarstvo po 12. členu Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka (ZUKD-2).

Na pristojbino za gozdne ceste je v 2013 in 2014 vplival Zakon o davku na nepremičnine, ki jo je ukinil z določbo 5. alineje prvega odstavka 33. člena. Kasneje je Ustavno sodišče RS napotilo na ponovno uporabo pristojbine za vzdrževanje gozdnih cest po razveljavljenih predpisih: »Do drugačne zakonske ureditve obdavčitve nepremičnin se uporabljajo predpisi iz prve do pete alineje 33. člena Zakona o davku na nepremičnine.« (odločba U-I-313/13-86 z dne 21. 3. 2014).

Za vzdrževanje gozdnih cest se trenutno (ponovno) uporabljata Zakon o gozdovih in Uredba v vsebini, ki je veljala v času odločbe ustavnega sodišča. Ob dejstvu, da se je katastrski dohodek v obdobju 2017–2020 postopoma višal in da je odmerena stopnja zaradi odločbe ustavnega sodišča ostala nespremenjena (14,7 odstotka od katastrskega dohodka gozdnih zemljišč, ki so v zasebni lasti – prvi odstavek 6. člena Uredbe), ugotavljamo, da se je lastnikom finančna obveznost iz naslova pristojbine bistveno povišala.

Analiza 2013–2020

Sredstva za vzdrževanje gozdnih cest se zagotavljajo iz pristojbine za vzdrževanje gozdnih cest, lastnih sredstev občin in državnega proračuna. Pripravili smo analizo, v katero so vključeni podat-

ki zbranih finančnih sredstev letih 2013 do 2020, ki izhajajo iz letnih poročil Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih. Podatkov za 2021 in letošnje leto še ni na voljo.

- Znesek iz državnega proračuna, ki ga država plačuje zaradi uporabe gozdnih cest v negozdarske namene (za gospodarjenje z gozdovi se gozdne ceste povprečno uporabljajo 61 %, za negozdarske namene 39 %), se je v analiziranih letih spremenil malenkostno (z 1,26 na 1,67 milijona evrov).
- Država za lastništvo državnih gozdov plačuje pristojbino po povprečni stopnji 20

% od katastrskega dohodka gozdnih zemljišč v lasti Republike Slovenije (drugi odstavek 6. člena Uredbe): zneski v analiziranih letih precej nihajo in ne odražajo nujno katastrskega dohodka državnih gozdov.

- Lastniki zasebnih gozdnih

letih ostala nespremenjena – 14,7 odstotka – in se je aplicirala na vsako leto višji katastrski dohodek.

- Občine so v obdobju 2013–2020 za vzdrževanje gozdnih cest prispevale od 1 v 2013 do 1,52 milijona evrov v 2020.

Poziv za spremembo

Zavedamo se, da je financiranje potrebno zaradi vzdrževanja po ujmah poškodovanih gozdnih cest in nizkih vlaganj v gozdne ceste v preteklih letih, kljub temu pa dvomimo v ustreznost rešitve, da večinsko povečanje zneskov finančnih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest nosijo lastniki zasebnih gozdov.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo pozvali, da se zaradi spremi-

njanja katastrskega dohodka ustrezno uskladi višina odmerne stopnje za gozdne ceste v zasebnih gozdovih ter se na ta način delno razbremenijo lastnike gozdnih zemljišč. Glede na odločbo ustavnega sodišča smo predlagali rešitev v smeri spre-

gozdovi. Za takšne večnamenske ceste bo nujno najti način drugačnega financiranja (npr. večji prispevek občine in države) ali doseči dosledno izvajanje drugega odstavka 38. člena Zakona o gozdovih (gozdne ceste, ki so pretežno javnega značaja, prevzemajo pripadajoče lokalne skupnosti).

»MAG. GAŠPER CERAR, KGZS

Več javnih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest

Strokovni odbor za gozdarstvo je na izredni seji v začetku julija ponovno izpostavil problem previsoke pristojbine za gozdne ceste, ki ji ostro nasprotuje ter predlagal njeno zmanjšanje, ki se naj določi s hitro spremembo zakona o gozdovih.

Do nedavnega je bil delež javnih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest dve tretjini, po enormnem povečanju prispevka pa se delež javnih sredstev ni povečal. Posledično država trenutno prispeva manj kot eno tretjino sredstev. Ob tem so člani razpravljali o koristih zapor gozdnih cest, ki ne povezujejo kmetij ali redno naseljenih objektov. Odbor predlaga zmanjšanje trenutne stopnje 14,7 % (od katastrskega dohodka) vsaj na polovico. Delež, ki ga za vzdrževanje gozdnih cest namenijo država in občine, pa se mora zaradi pretežno javne rabe gozdnih cest bistveno povečati. Nadalje je odbor obravnaval predlog strateškega načrta skupne kmetijske politike in predlagal, da vstopni pogoji za gozdarske razpise v novem programskem obdobju ostanejo isti kot v trenutnem programskem obdobju to je 5 hektarjev za opremo in 10 hektarjev za mehanizacijo.

Večinsko povečanje zneskov finančnih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest nosijo lastniki gozdov, ki plačujejo pristojbino za vzdrževanje gozdnih cest po odmerni stopnji 14,7 odstotka od vsako leto višjega katastrskega dohodka.

zemljišč so v letu 2020 prispevali 3,14 milijona evrov finančnih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest v primerjavi z bistveno nižjimi zneski: 1,35 v 2013, 1,57 v 2014, 1,51 v 2015, 1,51 v 2016, 1,37 v 2017, 1,45 v 2018 in 2,2 milijona evrov v 2019. Odmerena stopnja pristojbine za vzdrževanje gozdnih cest je v vseh analiziranih

membe Zakona o gozdovih in v nadaljevanju Uredbe.

Poleg spremembe odmerne stopnje za gozdne ceste v zasebnih gozdovih bo potrebno poiskati nove, ustrežnejše rešitve za nekatere vedno bolj obremenjene gozdne ceste: marsikatera gozdna cesta se uporablja predvsem za javni promet v smislu dostopa do vasi ali zaselkov in manj za gospodarjenje z

Namakanje po občutku včasih ni dovolj dobro

Pridelava kakovostne zelenjave brez namakanja ni več mogoča.

Kmet, ki namaka po občutku, mora iti na njivo in v pesti zdobiti zemljo, da začuti, ali je že preveč suha. Ob tem premisli, kakšno bo vreme, mogoče pogleda še rastline, ali so že v stresu, in se nato odloči, ali je namakanje potrebno. Zgodi se, da na njivi ne utegne opraviti pregleda, in ko pride naslednjič, so rastline že očitno v stresu zaradi pomanjkanja vode, zemlja je že presuha. Takrat običajno namoči več, da bi tako pomagal rastlinam. A to je pogosto prepozno in tudi obrok je pogosto prevelik.

Informacijski sistem namakanje.si, ki smo ga razvili v okviru EIP projekta Digitalizacija namakanje zelenjave, je dober pomočnik kmetom, da s strokovno pravilnim namakanjem pridelajo bolj kakovostno zelenjavo, hkrati pa porabijo kar najmanj vode. Na njivo damo baterijski merilnik, kmetje pa imajo dostop do podatkov in strokovno pravih namakalnih navetov preko spletne aplikacije na telefonu ali računalniku.

kjer začne rastlina del energije, ki bi jo sicer porabila za oblikovanje pridelka, trošiti za premagovanje tenzije vode. Rastline imajo različno sposobnost odvzema vode iz tal in so različno odporne proti suši, zato je kritična točka vrstno in tudi sortno specifična. Vsekakor pa količina vode nikoli ne sme pasti pod točko venenja (TV): rastline lahko trajno uvenejo.

Za ilustracijo, kako pomembne so točne informacije in dober sistem, smo izbrali nekaj izkušenj iz letošnjega sušnega poletja.

Ko je vode dovolj ...

Če strokovno pravilno namakamo z namenom po največjem pridelku, vedno zagotavljamo dovolj lahko dostopne vode rastlini v optimalnem območju. Količina vode po namakanju ne naraste čez poljsko kapaciteto in nikoli ne pade po kritično točko. Na dejanskih podatkih, izmerjenih v Prlekiji med poletno vročino, pobranih iz sistema nama-

Sistem omogoča, da kmet namaka toliko, da obrok ni prevelik in da ne preseže poljske kapacitete (PK), to je največja količina vode, ki jo tla lahko zadržijo. Količina vode naj tudi ne bi padla pod kritično točko (KT), t. j. točko,

kanje.si, vidimo, da je kmet s pomočjo informacijskega sistema namakal idealno: namakal je, ko je bilo še dovolj vode v tleh, a namočil je le toliko, da je dosegel poljsko kapaciteto. Tako rastline niso trpele pomanjkanje vode, a tudi

Možnosti brezplačnega testiranja

Projekt Digitalizacija namakanja zelenjave je EIP projekt s tematiko: razvoj in širitev digitalizacije na kmetijskem gospodarstvu in organizaciji pridelave. V triletnem projektu (november 2019–november 2022) smo razvili in testirali informacijski sistem za namakanje zelenjave, ki ga pet kmetijskih gospodarstev že drugo leto uspešno uporablja. Redno sledenje dejanskemu stanju vlage v tleh ter v projektu pridobljena znanja in izkušnje o tem, kako strokovno pravilno namakati, jim pomagajo, da se lahko ustrezno odzivajo na različne okoliščine, optimizirajo porabo vode in kakovost pridelka.

Če bi želeli tudi vi še letos brezplačno preizkusiti sistem, nam to sporočite na gregor@carna.si.

digitalizacija
namakanja
zelenjave

eip-agri
AGRICULTURE & INNOVATION

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

po namakanju ni odteklo nič vode, saj namakalni obrok ni bil prevelik.

... in če vode primanjkuje

Drug kmet iz Brkinov se je v času poletne suše odločil, da bo namakal minimalno, saj je imel omejeno količino vode. Namakal je šele, ko se je količina vode v tleh približevala točki venenja in to z razmeroma velikimi namakalnimi obroki. Bolj smotrno bi bilo namakati pogosteje in z manjšimi obroki, tako da je zemlja vseskozi bolj namočena, da se količina vode v tleh giblje blizu kritične točke. Tako bi bila poraba vode za namakanje podobna, kot jo je porabil kmet, rastline bi pa utrpeli manj stresa.

Prilaganje potrebam

Če imaš sprotne in natančne informacije, lahko režim namakanja prilagajaš trenutnim možnostim in potrebam rastlin.

Kmet iz Primorske namaka melone, vodo črpa iz zasebnega zajetja, kjer pa je že v

sredi julija začelo zmanjkovati vode. Zato je postopoma, ko so melone zorele in je to lahko storil brez velike škode, zmanjševal namakalni obrok in podaljševal čas med posameznimi obroki. Vlaga v tleh je sicer padla pod optimalno področje, a je skrbel, da je bilo dovolj namočeno, da rastline niso nepovratno ovenele.

S slik se jasno vidi, da bi lahko prihranil precej vode na začetku namakalnega obdobja, saj je tedaj namakal preveč in je skoraj tretjina vode takoj odtekla in s seboj odnesla tudi nekaj hranilnih snovi iz tal. Nato je začel namakati strokovno pravilno, proti koncu pa je začel kontrolirano varčevati.

»*AVTORJI: GREGOR HRIBAR-ČARNA D.O.O., MAJA BRAJNIK-SEDEM ČEZ DEVET D.O.O., LUKA HONZAK-BO - MO D.O.O., BOŠTJAN KRISTAN-KGZS-ZAVOD MARIBOR, LUKA ŽVOKELJ-UNIVERZA V LJUBLJANI-BE, MARKO LEVIČNIK-SOLVERA LYNX D.O.O., BISERKA DONIK PURGAJ-KGZS-ZAVOD MARIBOR

Pogojenost kot nadaljevanje navzkrižne skladnosti

Z uveljavitvijo nove Skupne kmetijske politike se bo 1. januarja 2023 začela izvajati tudi pogojenost.

Okrepljena pogojenost je nadaljevanje sistema navzkrižne skladnosti z dodanimi elementi zelene komponente neposrednih plačil. Pogojenost bo prav tako, kot je trenutno še navzkrižna skladnost, razdeljena na dva sklopa: dobro kmetijsko in okoljsko stanje zemljišč (DKOS) in predpisane zahteve ravnanja (PZR). Imeli bomo devet standardov DKOS in enajst standardov PZR. Pri standardih PZR, ki so ostali, ni prav veliko sprememb, zahteve so več ali manj enake, več o tem pa v nadaljevanju tega prispevka. Pri standardih DKOS pa je več sprememb, saj le-ti predstavljajo temelj tako imenovane zelene arhitekture, kjer je pogojenost osnova, na katero se naslanjata Shema za okolje in podnebje (kot del neposrednih plačil) in za njo še kmetijsko-okoljska podnebna plačila (KOP OP). Tudi o DKOS bolj podrobno v nadaljevanju.

Del pogojenosti bo že znani sistem kontrol, ki pa bo po novem trodelen: administrativni del (tako kot sedaj predvsem preverjanje količine du-

šika iz živinskih gnojil) – 100 % zavezancev, pregled na kraju samem – najmanj 1 % zavezancev in pa pregled površin s pomočjo satelita – 100-odstotni pregled vseh površin.

Predvidene kazni

Sankcijski sistem bo v skladu z evropsko zakonodajo nekaj ostrijši. Kratek opis tega sistema:

- nenamerne kršitve, ki ne bodo imele vpliva ali pa bo ta zanemarljiv za doseganje ciljev standarda ali zahteve ne bodo imele znižanja; zavezanec bo dobil obvestilo (odločbo) z navodil za odpravo kršitve in svetovanjem – ni sankcije,
- nenamerne kršitve bodo imele praviloma 3-odstotno sankcijo; za lažje kršitve bo ta lahko znižana do 1 odstotka oziroma za hujše/resnejše kršitve zvišana do 10 odstotkov – glede na matriko kršitev, pri čemer se upošteva resnost, obseg in trajanje posledic kršitev,
- ponavljajoče kršitve bodo imele praviloma 10-odstotno sankcijo (prva ponovi-

tev), naslednja ponovitev se bo obravnavala kot namerna kršitev; kot ponavljajoče se bodo štejele kršitve v treh zaporednih letih pod pogojem, da je bil zavezanec obveščen (odločba) o prejšnji kršitvi,

- namerne kršitve bodo imele 15-odstotno sankcijo, lahko tudi do 100-odstotno (glede na resnost, obseg in trajanje – matrika).

Sankcije se bodo seštevale po skupinah kršitev (ne več po področjih kot v navzkrižni skladnosti), vendar pred tem:

- za več nenamernih kršitev seštevek ne bo več kot 5 odstotkov oz. 10 odstotkov, če ima vsaj ena kršitev resne posledice za doseganje ciljev standarda oziroma zahteve ali ima resne posledice za javno zdravje ali zdravje živali,
- za več prvič ponavljajočih ne več kot 20 odstotkov,
- za namerne ni omejitve do 100 odstotkov sredstev, do katerih je upravičen zavezanec.

Če se pojavi več nenamernih, ponavljajočih ali namernih kršitev, se le te med seboj seštevajo potem ko je bilo opravljeno prej opisano znižanje,

vendar pa seštevek sankcij ne sme preseči 100 odstotkov sredstev, do katerih je upravičen zavezanec (NP, KOP, DŽ OMD, natura plačila, oddaljene regije, Egejski otoki).

Kratek opis novosti v DKOS in PZR

- **DKOS 1 Razmerje trajni travniki/kmetijska zemljišča v uporabi;** (nov standard, prenesen iz zelene komponente neposrednih plačil); odstopanje od razmerja glede na izhodiščno leto 2018 (ocenjeno je na 59,05) ne sme biti večje od 5 %;
- **DKOS 2 Varovanje mokrišč in šotišč** (popolnoma nov standard), določeni bodo sloji z območji, kjer bo potrebno izpolnjevati zahteve – začne se izvajati leta 2024;
- **DKOS 3 Prepoved kurjenja strnišč;** poleg prepovedi kurjenja strnišč je dodana zahteva po prepovedi kurjenja travnikov kot edinega načina obdelave v dotičnem letu;
- **DKOS 4 Varovalni pasovi ob vodotokih;** standard je star, vendar se bo od leta 2023 dosledno preverjal; dodana je omejitev pašne in

Za najmlajše, le najboljše!

Slovensko pohištvo iz naravnega lesa

SATLER
NARAVA NAS POVEZUJE

W: www.lip-satler.si
E: info@lip-satler.si
T: 02 29 27 451

dokrmeljevanja v tem pasu ter prosto napajaje živine v vodotokih, brez pretiranih poškodb brega vodotoka (v nasprotnem primeru bo sankcija);

- **DKOS 5 Erozija;** standard in zahteve so enake kot do sedaj – ohranjanje teras in površine se obdelujejo na določen način (oranje po plastnicah, pokritost, strnišče), spremenil pa se bo naklon od katerega naprej je potrebno izpolnjevati zahteve, to je nad 10 %; za oranje je izjema za GERK-e, manjše od 30 arov, in tiste, usmerjene pravokotno na strmino in imajo obenem krajšo stranico krajšo od 40 metrov;
- **DKOS 6 Pokritost tal;** vsaj 80 % kmetijskih površin KMG mora biti pokrito, da se prepreči gola tla v obdobju od 15. 11 do 15. 2. naslednje leto; pokritost se izvode s strniščem oziroma nepreorano površino, zastirko ali zelenim pokrovom;
- **DKOS 7 Kolobar;** obvezna je menjava posevkov vsako leto na najmanj 60 % ornih površin. Na ostalih 40 % ornih površin je potrebno zagotoviti, da se posevek zamenja najkasneje po treh letih, v teh treh letih pa je med glavnimi posevki obvezen podsevek, dosevek ali drugi glavni posevek. Drugi glavni posevek v istem letu se šteje kot kolobarni člen, če sledi takoj po spravilu glavnega posevka in je prisoten do priprave zemljišča za setev in setve naslednjega glavnega posevka. Trave, travno-deteljne mešanice, deteljno-travne mešanice, praha in trajni nasadi na ornih površinah so del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta. Kmetijska gospodarstva z 10 ha ali manj ornih površin so izvzeta iz te zahteve. Za leto 2023 ta standard ne velja.
- **DKOP 8 Delež neproduktivnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, nega mejic samo v dovoljenem času, odstranjevanje/kontrola invazivk;**
  - delež neproduktivnih površin je popolnoma nov del standarda (pre-

neseno iz zelene komponente neposrednih plačil) za vse zavezanca z **nad 10 ha ornih površin; zavezanec mora nameniti najmanj 4 % ornih površin neproduktivnim površinam**, to so na primer krajinske značilnosti, praha, mejice, varovalni pasovi ob vodotokih ...; praha za leto 2023 neobvezna (predlog Uredbe Komisije, ki je bil sprejet konec julija, objavljen pa v začetku avgusta) s tem, da se kuruza in soja ne bosta smeli pridelovati na predvideni prahi – ta površina je predvidena za pridelavo hrane za ljudi; ostale elemente neproizvodnih značilnosti na kmetijah, ki jih bodo imele vpisane kot del 4 %, bo še naprej potrebno ohraniti;

- ostali deli tega standarda bodo po zahtevah praktično enaki kot do sedaj – ohranjanje krajinskih značilnosti, prepoved obrezovanja in odstranjevanja mejic v času gnezdenja ptic in izvajati bo potrebno ukrepe za omejevanje širjenja rastlin z invazivnim potencialom (seznam teh bo razširjen – s 5 na 10);
- **DKOP 10 Varovanje okoljsko občutljivega trajnega travinja (OOTT);** OOTT se bo varoval na določenih območjih znotraj N2000, bo pa teh območij več oziroma površina OOTT se bo povečala; to je priložnost za vse kmete na teh območjih, da se izobrazijo o habitatih in vrstah, ki so ogroženi v Sloveniji in jih je potrebno posebej varovati na njihovih zemljiščih, obenem imajo priložnost za vpis intervencij in podintervencij SOPO in KOP OP ter tako pridobijo dodatna sredstva za svojo kmetijo.

Na področju PZR je tudi nekaj novosti:

- **PZR 1 – varovanje voda pred razpršenimi viri onesnaževanja s fosfati** je popolnoma nov del tega standarda (poleg obstoječih vodnih dovoljenj/odločb za namakanje) – zahteva pa bo

upoštevanje gnojilnih načrtov na področjih, kjer je obremenitev s fosforjem velika; teh območij ni veliko;

- **PZR 2 – nitrati** popolnoma enak standard kot do sedaj;
- **PZR 3 in 4 – varovanje habitatov in ptic** standarda se sicer ne spreminjata, vendar je dodanih nekaj novih zahtev, predvsem na račun opomina Komisije zaradi upadanja vrst v naruri 20000 in zaradi upoštevanja Naravovarstvenih smernic;
- **PZR 5 in 6 – varna hrana in prepoved uporabe določenih zdravil v veterini** stari standarda in se ne spreminjata, nekatere zahteve so samo posodobljene;
- **PZR 7 – 11** (identifikacija in registracija živali, boleznih živali) niso več del pogojnosti;
- **PZR 7 in 8 – pravilna in trajnostna raba FFS** bo sedaj dejansko morala biti trajnostna – upoštevati bo potrebno dobro prakso pri uporabi FFS, kar v bistvu pomeni upoštevanje pravil

integriranega varstva rastlin, predvsem pa dosledno upoštevanje navodil proizvajalca;

- **PZR 9 do 11 – dobrobit živali (telet, prašičev, rejnih živali);** ostajajo praktično enake zahteve.

Pravila in zahteve pogojnosti mogoče na prvi pogled delujejo kot omejevanje kmeta in njegovega truda. So pa v bistvu samo dobra praksa pri kmetovanju in izpolnjevanje pričakovani celotne družbe. To, da izpolnjevanje teh zahtev pomeni, da kmet dobi neokrnjena sredstva iz naslova shem neposrednih plačil, omejenih dejavnikov, dobrobiti živali, KOP OP in natura plačil, je samo dodatna nagrada ob dobrem občutku, da dela pravi.

»MARJAN DREMELJ, MKGP – DIREKTORAT ZA KMETIJSTVO

Pripni se in preživi – varnostni pas v traktorju

Uporaba varnostnega pasu prepreči, da bi voznik v primeru prevrnitve ali druge nesreče padel iz kabine pod traktor. Velika večina voznikov varnostnih pasov žal ne uporablja.

Danes komaj kdaj vidimo koga, ki med vožnjo z osebnim avtomobilom ne bi bil pripet z varnostnim pasom in za veliko večino voznikov ter večino potnikov je samoumevno, da se pripnemo, preden se odpeljemo. Na spletni strani Agencije za varnost prometa lahko preberemo, da »dosledna uporaba varnostnega pasu zmanjša tveganje za smrtno žrtev kar za polovico, skoraj toliko zmanjša tudi tveganje za hude poškodbe in za skoraj četrtino zmanjša tveganje za nastanek lažjih poškodb tako pri voznikih kot pri sopotnikih na sprednjih sedežih«. Pa vendar se najdejo tudi taki, ki se na to poživžgajo, saj isti vir pravi, da »po statističnih podatkih več kot tretjina smrtnih žrtev med vozniki in potniki v osebnih vozilih v letu 2018 ni uporabljala varnostnega pasu«.

In kako je pri voznikih traktorjev? Voznik, med vožnjo pripet z varnostnim pasom, je prava redkost. Tudi če imajo traktorji nameščene varnostne pasove, jih vozniki v veliki večini ne uporabljajo. Kot da se s traktorjem ne more nič zgoditi in da varnostni pas pri nezgodi ne reši življenja. Pa ni tako. Po neuradnih podatkih so lani umrli štirje vozniki, ki so padli iz kabine in umrli pod traktorjem, v letošnji prvi polovici leta pa že trije. Pa bi zelo verjetno vsi preživeli, če bi bili pripeti z varnostnim pasom. Večletne raziskave iz tujine kažejo, da bi 75 odstotkov smrtno ponesrečenih voznikov traktorjev preživelo, če bi uporabljali varnostni pas, ostalih 25 odstotkov pa bi preživelo zelo verjetno.

Ko bi varnostni pas lahko rešil življenje

Poglejmo le dva smrtna primera, za katera lahko z veliko zanesljivostjo rečemo, da

bi voznika pri nesreči preživela, če bi uporabljala varnostni pas, ki je bi po neuradnih informacijah v obeh traktorjih tudi nameščen. Lanskega junija je voznik osebnega vozila na cesti med Postojno in Hruševjem dohitel traktor z nameščenim in pravilno označenim vrtavkastim obrčalnikom, se zaletel v traktor in ga prevrnil. Voznik je padel iz kabine in traktor ga je pokopal pod sabo. Voznik je umrl na kraju nesreče kljub hitri pomoči oziroma dvigu traktorja, ki ga je z dvigalom izvedel voznik tovarnjaka, ki je pripeljal na kraj prometne nesreče. Letošnjega maja je v občini Zreče kmet zgrabljal travo na nagnjenem terenu, padel iz kabine pod traktor in tam preminul. Gasilci so dvignili traktor, vozniku nudili prvo pomoč, a bilo je nepozno.

Kaj pravijo predpisi

Za vsa vozila velja, da morajo vozniki in potniki uporabljati varnostne pasove na sedežih, na katerih so le-ti nameščeni. Za traktorje, ki so bili dani v promet (prodani kot novi) po 1. maju 2004, ko je bilo v Sloveniji uvedeno ugotavljanje skladnosti za traktorje (homologacija), je v skladu s temi predpisi predpisana namestitve varnostnih pasov tako za voznika kot za sovoznika, če je sedež za sovoznika nameščen. Za tiste, ki pa so bili dani v promet (prodani) pred 1. majem 2004 pa trenutno še noben predpis ne zahteva namestitve varnostnih pasov na sedežih. Po podatkih o registriranih vozilih je v Sloveniji registriranih zaokroženo 41 odstotkov traktorjev, ki so bili dani v promet po 1. maju 2004 in imajo nameščene varnostne pasove, 59 odstotkov tistih, ki so bili dani v promet pred 1. majem 2004, pa nima nameščenih varnostnih pasov oziroma morda le izjemoma kakšen.

Vgradnja na starejše traktorje

Na trgu je na voljo široka paleta varnostnih pasov za naknadno vgradnjo na sedeže starejših traktorjev. Praktično ni traktorskega sedeža, na katerega ne bi bilo mogoče pritrditi varnostnega pasu. Cene kompletov za naknadno vgradnjo se gibljejo od 30 do 98 evrov z DDV, odvisno od izvedbe (ročna prilagoditev dolžine, navijalni kolut) in dodatkov za pritrditev na različne sedeže. Strošek je za uporabnika zanemarljiv v primerjavi z dejstvom, da uporaba varnostnega pasu lahko prepreči najhujše tragedije.

Kako prepričati (ne) prepričane

Slika prepriča več kot tisoč besed, zgledi vlečejo, a še bolj prepričajo in se vtisnejo v spomin lastne izkušnje. Pa bog ne daj take, da bi se dejansko prevrnili s traktorjem. To izkušnjo lahko pridobimo s simulatorjem prevračanja, kjer na lastni koži spoznamo, kako nas varnostni pas zadrži na sedežu in ne pademo iz vozila (kabine traktorja) ter posledično pod vozilo, pa tudi ne udarimo v dele vozila. Občutimo pa tudi, kako je viseti z glavo navzdol in se naučimo odpeti z varnostnega pasu. Predvsem pa dobimo občutek, da z uporabo varnostnega pasu lahko preživimo nezgodo oziroma prevračanje traktorja.

»MARJAN DOLENŠEK, KGZS – ZAVOD LJUBLJANA

»TOMAŽ MOČNIK, KGZS – ZAVOD LJUBLJANA

Na sejmu Agra bo v soboto, 20. avgusta 2022, in nedeljo, 21. avgusta 2022, mogoče na razstavnem prostoru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije v hali B občutiti pomen varnostnih pasov in prevračanje vozila s simuliranjem prevračanja, ki ga bodo izvajali Strojni krožki Slovenije in Avto moto zveza Slovenije.

Zbornica in Zakon o morskem ribištvu

Na pobudo školjarjev in Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) lani pripravilo novelo Zakona o morskem ribištvu.

Novela zakona po novem omogoča izredni izlov orad in drugih roparskih rib, ki se pojavljajo na območjih gojenja školjk ter kmetom na morju povzročajo gospodarsko škodo. Večletno delo in sodelovanje školjarjev, zbornice in ministrstva za pridobitev zakonske podlage izlova jat plenilskih orad je bilo konec julija predstavljeno na dogodku za medije v Portorožu.

Morski kmetje in zbornica

V Sloveniji se s školjarstvom ukvarja pet morskih kmetov. Školjke rastejo na treh gojitvenih območjih, ki jih je

kulturo pri KGZS pripravili predlog spremembe Zakona o morskem ribištvu, ki omogoča izlov roparskih orad iz samih gojišč in v pasu 150 m okoli gojišč. Odlično sodelovanje članov strokovnega odbora, strokovnih služb zbornice in ministrstva se je po večletnih prizadevanjih udeležilo v zakonskih podlagah, ki omogočajo zaščito gojišč pred jatami roparskih rib. Zahvaljujem se članom strokovnega odbora in sodelavcem, ki so pri tem sodelovali, in hvala bivšemu državnemu sekretarju **mag. Alešu Irgoliču**, ki je pomembno pripomogel k izvedbi reši-

določila država: na Debelem rtiču, v Strunjanu in Seči. Na zaščitenem območju, kjer ribolov ni dovoljen, kar so odkrile tudi orade. »Školjarji smo imeli že več let težave z oradami, ki ropajo naše školjke. Zadnja štiri leta se je to stopnjevalo, pojedle so nam tudi do polovice proizvodnje. Pobudo, da bi se zadeva uredila tako, kot je urejeno v sosednjih državah, se pravi v Italiji in Hrvaški, da se v primeru napada orade izlovijo, smo podali na ministrstvo in z veliko, veliko pomočjo kmetijsko-gozdarske zbornice se je v letošnjem letu spreminil zakon. Ta po novem dopušča izreden skupinski izlov orad. Pri tem sodeluje 18 ribičev,« razloži morski kmet **Edi Germšek**, eden od pobudnikov dosežene spremembe.

»Na zbornici smo se zavzeli za rešitev težave in na pobudo Strokovnega odbora za akva-

tve,« je med drugim povedal predsednik zbornice **Roman Žveglič**.

Majhni in butični

»Skupna ribiška politika Evropske unije zahteva vse birokratske postopke, ne glede na to, da imamo v Sloveniji le pet školjarjev,« je stanje razložila strokovna tajnica odbora za akvakulturo pri KGZS **Gabrijela Salobir**. »A to smo mi. Majhni in butični. Tako izvedeni zakonodajni postopki v praksi pomenijo mnogo več kot le izlov roparskih orad. Pomenijo nemoteno gojenje in dolgoletno kolobarjenje s školjkami, pomenijo žive priobalne dejavnosti in pomenijo pestro gastronomsko ponudbo morskih sadežev neposredno iz morja na krožnik.«

Gojenje školjk v Sloveniji je manj poznano, z njim se ukvarja le pet morskih kme-

to, ki gojijo školjke na okrog 70 hektarjih najetih morskih njiv. »Školjke se razvijajo iz semena, ki ga pridelujemo sami. Ko po letu in pol do dveh školjke poberejo, jih še enkrat preberemo, pakiramo in odpremo v trgovske verige. Školjarji smo odvisni od narave, planktona, temperature vode in plenilcev. Školjk se ne hrani in na njihovo rast ne moremo vplivati. Potrebno jih je negovati, pobirati, presajati, čistiti. Tik pred ciljem se lahko pojavijo plenilske orade, ki školjke zdrobijo. Gre namreč za velike jate rib, v katerih je tudi do pet ton orad, ki se selijo po zalivu. Med seboj se sporazumevajo in bilo jih je vsako leto več. Ugotavljamo, da so se po izlovu orade umaknile, kar pomeni, da rešitev deluje. V zadnjih letih so nam vsako leto uničile tudi polovico pridelka, kar bi bilo za našo dejavnost pogubno,« dodaja **Germšek**, vesel in hvaležen, da so se zadeve razrešile. Ob tem

poudarja, da izlovi ne bodo vplivali na populacijo ribe, ker se lovijo le večje ribe. Tako se polovi le tri do štiri odstotke jate plenilskih orad, ki običajno pridejo v gojišča maja, julija in avgusta. Odkar je bila konec marca sprejeta sprememba zakonodaje, so se ribiči na skupinski izlov v Strunjanu podali trikrat. Po treh izlovih se je riba odmaknila.

Priložnost tudi za ribiče

Za ribiče izlov pomeni prihodek, gre za skupinski ulov, ki si ga razdelijo. Ribiči so precej ogroženi in je zakon dobrodošel tudi za njih. Lovi se namreč večje ribe, orade, težke od dva do tri kilograme. In nazadnje, ulov znotraj gojišča je možen le ob vsakokratnem pisnem soglasju imetnika gojišča, s čimer je tudi zakonsko vzpostavljen spoštljiv odnos ribiča do gojenih živali.

»TATJANA VRBOŠEK, KGZS

Dovoljena na VVO

NOVO

CZAR

- Zatira enoletni širokolistni in ozkolistni plevel v ozimni in jari
- oljni ogrščici
- Odlično zatira smolenec
- Učinkovit tudi v sušnejših razmerah

Jesensko zatiranje plevla

FLASH 500 SC

- Visoko učinkovito zatiranje širokolistnega plevla in navadnega srakoperca v žitih
- Dvojna moč delovanja: talni in foliarni herbicid s podaljšanim delovanjem
- Dolg čas uporabe pred ali po vzniku posevka

080 16 22

www.metrob.si

f i y

Fitofarmaceutska sredstva uporabljajte varno. Pred uporabo vedno preberite etiketo in informacije o sredstvu.

Kmetija je moja prva zaposlitev in verjetno tudi zadnja

»Ko enkrat zagrižeš v kmetijstvo, ni povratka,« pravi Tadej Penko z ekološke kmetije Penko.

Ekološka kmetija Penko se nahaja v Parjah pri Pivki, neposredno ob cesti, ki jo mnogi uporabimo kot bližnjico na poti do mejnega prehoda Jelšane. Kmetija se nahaja na 550 metrih nadmorske višine in ima dve glavni dejavnosti. Na obsežnih ekstenzivnih kraških pašnikih se pase čreda govedu šarole pasme, visoko dodano vrednost pa ustvarjajo tudi s pridelavo jagod, ki so se jim v zadnjem letu pridružile še ameriške borovnice, maline in robidnice.

Ekološka pridelava jagod

Tadej Penko, po izobrazbi strojni tehnik, se je takoj po srednji šoli zaposlil na domači ekološki kmetiji. »Pogoji so bili in zgrabil sem priložnost. Ko enkrat zagrižeš v to, ni povratka,« pravi z nasmeškom.

Kmetija se je v zadnjih desetih letih poleg osnovne dejavnosti govedoreje specializirala za pridelavo in prodajo ekoloških jagod. Pridelajo približno od 20 do 30 dekagramov na sadiko, imajo pa oko-

li sedem ton letnega pridelka. Tretjino jih prodajo v šole in vrtce, tretjino na domu, tretjino pa dostavljajo po Sloveniji, najdlje do sedaj do Ptujaja.

Ekološka pridelava jagod je zahtevna. Letos so imeli težave s sivo plesnijo oz. botritisom, zaradi katere je kar precej jagod zgnilo. Mladi prevzemnik kmetije pravi, da je do tega prišlo zato, ker so jih prepozno pokrili: »Letos sem se zavestno odločil, da bi pol nasada pokrili kasneje in s tem dosegli kasnejše dozorevanje jagod in podaljšanje prodajne sezone. Žal je potem v nasad prišla plesen in je veliko jagod propadlo. Stran smo jih nosili kar z vedri. Take nepredvidljive stvari, ko ostaneš brez pridelka, s tem pa tudi brez plače, te demotivirajo, zato moraš tako delo imeti res rad,« še pravi Penko.

Kmetija ima lastnih površin 50 ha, od tega je 24 ha gozda in tri ha orne zemlje. Poleg tega imajo 30 ha v najemu. Jagode imajo pod plastenjaki na 85 arih, v zatišnih legah.

Izzivi ekološkega kmetovanja

Pri ekološki pridelavi jagod uporabljajo le sredstva, dovoljena za ekološko pridelavo. V zadnjih letih pa tudi hemeopatska sredstva, ki so sicer zelo draga, a učinkovita, pravi 34

Kmetovanje sloni na Tadeju ter očetu Alojzu in mami Aniti, poleg tega pa na kmetiji pomagajo še Tadejevi sestri Maruša in Anja ter njegova žena Katja Penko.

letni mladi prevzemnik, ki je ceni, kakor bi morala biti glede na to, da lahko integrirana

S pašo vzdržujejo v pridelovalni funkciji dobrih 50 hektarjev kraških pašnikov.

zgradili hlev nakupili potrebno mehanizacijo in vzpostavili precej pašnih površin.

Glede tega, ali je vrednost ekoloških jagod na trgu dovolj cenjena, pa: »Ni take razlike v

pridelava uporablja večji na-

Draginja vpliva tudi na njihovo kmetijo – stroški so višji za tretjino.

V zadnjih letih stavijo vse bolj na pridelavo jagod.

bor sredstev za varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci ter gnojila«. Posledično so donosi po hektaru precej večji kot v ekološki pridelavi.

Nasade jagod gnojijo z domačim hlevskim gnojem. Tega kompostirajo eno do dve leti. Vodovod imajo speljan na vse njive, na dolgi rok pa bo potrebno vodno zajetje.

Tako pri govedoreji kot pri pridelavi so se stroški pridelave izjemno povečali, kar bo vplivalo na dohodkovni položaj kmetije.

Oče in sin v tandemu

Na kmetiji se poleg pridelave jagod ukvarjajo tudi z rejo krav dojilj. Imajo 28 krav in pripadajočo mlado živino, skupaj okrog 70 glav. Večji del staleža krav predstavlja

Čreda govedi pasme šarole je na kmetiji od leta 2006.

da bodo morali letos dokupiti okrog 200 bal sena.

Poklic kmeta je danes bolj cenjen kot včasih

Narava dela v kmetijstvu, sploh pa pri pridelavi ekoloških jagod, je sezonska. Maja in junija, ko obirajo jagode, delajo od šestih zjutraj do enajstih zvečer. Ne glede na vse izzive je njihov trud poplačan, saj so njihove kakovostne in bogatega okusa.

Da potrošniki znajo vse bolj ceniti poklic kmeta, pa Tadej pravi: »Ljudje te bolj ce-

nijo, kakor so te včasih. Včasih so te gledali podcenjevalno, v smislu, glej ga, kmeta, kot drugo pa, itak ti je vse dano s temi subvencijami.« Pravi, da najbolj uživa, ko mu pridelek uspe in ko vidi, da so ljudje z njim

Letos so posadili nekaj jagodičevja, med drugim tudi robidnice.

reja bikovskih mater, od katerih teleta prodajajo kot plemenski material. Tadeju Penku pri tem pomaga oče, Alojz Penko, ki je po izobrazbi agronom z dolgoletnimi izkušnjami v kmetijstvu. Pomemben prispevek očeta k razvoju kmetije so administrativna opravila, priprava zbirne vloge, še zlasti pri razpisih pa pridejo očetove izkušnje iz prejšnje službe še kako prav.

»Kakor imam jaz veselje z jagodami, ima on veselje delati z živino,« pravi. V zadnjih letih jim največje preglavice povzroča suša. V Pivki so kraški pašniki, ki so kamniti, kjer se pomanjkanje vode takoj pozna. Tadej ocenjuje,

Ko je sezona pobiranja jagod, delajo od zore do mraka.

Četudi so drevesa ob sajenju zaščitena z električno ograjo, sadike pa z mrežo, jih to ne obvaruje pred objedanjem.

zadovoljni. V prihodnosti želi ohraniti raven kakovosti pridelave, kot jo ima zdaj, njegov velik izziv pa je pridobiti naziv inovativnega mladega kmeta.

»ALEKSANDRA TRUPEJ IN MARJAN PAPEŽ, KGZS

Od cveta do mize – nastanek in potovanje jabolka Bonita

V letu 2022 se zaključuje EIP projekt »Bonita', nova odporna klubska sorta jabolk v Sloveniji – od pridelave do trženja«.

Gre za sodelovanje različnih deležnikov pri iskanju, ustvarjanju in praktični uporabi inovativnih rešitev. V našem primeru uvajanju nove sorte jabolk 'Bonita', iskanju primerne tehnologije pridelave, skladiščenja, prenosa znanja in promocije sorte med pridelovalci in porabniki. Gre za nadvse zanimivo in poučno izkušnjo so-

ba kmetijskega svetovanja, so se obrnili s prošnjo za sodelovanje. K sodelovanju so bili povabljeni specialisti za sadjarstvo, ki delujejo v sklopu Zavodov KGZS, ter Oddelek za agronomijo Biotehniške fakultete (BTF) v Ljubljani, kjer so prevzeli priravo in vodenje projekta.

»Posebej veseli in ponosni smo, da je naš projekt izbran

od 40 let, in gre za dragocenost prenosa znanja in izkušenj s starejših članov na mlajše in obratno, kar je pozitiven doprinos k medgeneracijskemu sodelovanju,« kot odgovor na vprašanje, kaj so rezultati in dosežki projekta med drugim poudari vodja projekta z Oddelka za agronomijo BTF **doc. dr. Jerneja Jakopič**.

Sodelovanje

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani je bila povabljen projekt kot raziskovalna organizacija. Pri pripravi projekta se je povežalo delo in znanje strokovnjakov Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije ter sadjarskih specialistov javne službe kmetijskega svetovanja na Dolenjskem in Štajerskem, kjer je danes, po treh letih projekta posajenih že približno 50 ha jablan sorte 'Bonita'. Sedem pridelovalcev jabolk je vključenih v projekt kot iniciativni člani, sodelujemo pa z vsemi pridelovalci, ki imajo posajene jablane sorte 'Bonita' in so jim prav tako na voljo izobraževanja, ki potekajo v okviru EIP projekta, direktno od raziskovalne organizacije in posredno preko izobraževanj svetovalne službe. Sodelovanje članov v projektu in širše je zgled povezovanja raziskovalne inštitucije, svetovalne službe in pridelovalcev, hkrati pa tudi pridelovalcev sadjarjev med seboj. »Pridelovalci so tako sproti seznanjeni z vsemi tehnološkimi ukrepi, potrebnimi za uspešno rast in razvoj sorte, za doseganje visokih in kakovostnih pridelkov,« razlaga vodja projekta ter kot enega ključnih dejavnikov za uspešno pridelavo izpostavi povezanost pridelovalcev. To je bilo kot ključno prepoznano tudi s strani predstav-

nikov Konzorcija južnotirolskih drevesničarjev (KSB), ki je lastnik sorte Bonita. Gre namreč za klubska sorta in njene sadike niso v prosti prodaji. Pridelovalci morajo skleniti licenčne pogodbe za pridelavo in trženje z lastnikom pravic do sorte.

Manjša poraba sredstev

Bonita je sorta, ki je nastala s križanjem sort 'Topaz' in 'Cripps Pink' (Pink Lady). Gre za vrhunski sorti, od katerih je 'Topaz' v Sloveniji prodajni hit. Okusna, sladko-kisla sorta s prijetno aromo, ki je odporna na najbolj razširjeno glivično bolezen pri jablani, jablanov škrlup. Sorta 'Cripps Pink' pa je najbolj razširjena klubska sorta z odličnimi senzoričnimi lastnostmi. Sorta 'Bonita' je od svojih staršev prevzela najboljše lastnosti. Je odličnega okusa, čvrsta, sočna, aromatična in je hkrati pododovala odpornost na jablanov škrlup. To pa seveda pomeni, da je bistveno zmanjšana uporaba zaščitnih sredstev proti tej glivični bolezni. »Lahko rečemo, da je poraba FFS manjša za več kot 20 %. Ob idealni izbiri lege, ki je dobro prevetrena, z ustreznim nagibom, je 'Bonita' lahko odlična sorta za ekološko pridelavo, a moraj o biti vsi tehnološki ukrepi izvedeni pravočasno in dosledno,« je prepričan sadjarski strokovnjak **prof. dr. Franci Štampar**.

Rodni nastavek in barva plodov

»Sorta 'Bonita' ima izredno visok rodni potencial. Pomeni, da ima kljub obilnem pridelku dober cvetni nastavek za naslednje leto,« poudarja profesor Štampar. »V času projekta smo praktično vsako leto doživeli pozebo. 'Bonita' se je zaradi

Projektni partnerji na eni od delavnic v sadovnjaku. Gre za sodelovanje strokovnjakov Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, KGZS - Zavoda Maribor, KGZS - Zavoda Novo mesto, pridelovalci Darsad, d.o.o., ter sadjarji Anton Koršič, Vojko Šušterič, Gordana Rožman, Gorazd Potočnik, Aleš Brodar Gorišek in Bojan Frešer.

delovanja projektnih partnerjev, ki je ustvarilo nova poznanstva, nove povezave, nove ideje in nenazadnje tudi zavedanje, da je skupaj lažje slediti ciljem. A rezultatov projekta je še veliko več.

Nagrajena pobuda sadjarjev

Pobudo za pripravo projekta so podali pridelovalci sadja. Na Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije (KGZS), stanovsko organizacijo slovenskih kmetov, v sklopu katere deluje javna služ-

med osem najboljših na »Rural Inspiration Awards 2022: The Future is Youth« in poslan na Evropsko mrežo za podeželje za tekmovanje na evropskem nivoju. Pridelovalci jabolk sorte 'Bonita' so namreč različnih starostnih skupin, tudi mlajši

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Bonita na sejmu AGRA

V sklopu projekta smo na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije med drugim pripravili poučno zgibanko Od cveta do mize – nastanek in potovanje jabolka Bonita, ki razkriva delček tega, kaj vse mora sadjar narediti, da jabolko pride na mizo, ter vabi k razmišljanju o tem, zakaj jesti jabolka, katero izbrati ter zakaj so jabolka Bonita SI, pridelana v Sloveniji, še posebej dobra izbira. Lepo vabljeni, da nas obiščete na razstavnem prostoru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije v Hali B.

tega visokega cvetnega potenciala izkazala kot izjemno primerna sorta v takšnih letih, saj je še vedno ostalo dovolj cvetov, ki so zakasneli v cvetenju, kar je zagotovilo skoraj poln pridelek.«

so vsi nosilci dobro osvetljeni, lahko dosežemo vsaj 70 % rdeče obarvanosti plodov že pri prvem terminu obiranja. Z ostalimi tehnološkimi ukrepi, kot so redčenje cvetov in plodičev, ter pravilno prehrano jablan prek

Sadika, ki pride iz drevesnice, je odlično obraščena s številnimi predčasnimi poganjki, kar lahko zavede pri gojitvi v prvem letu po sajenju. Če pustimo preveč predčnih poganjkov na provodniku je drevo preveč gosto, v krošnji je slaba osvetlitev in posledično slabše obarvani plodovi. Ker obstaja neposredna povezava med obarvanostjo plodov in notranjo kakovostjo, je zelo pomembno, da so plodovi dobro osvetljeni in ne prihaja do senčenja v krošnji. Plodovi se lahko obarvajo vsaj 75 % do 100 % površine z živo rdečo barvo. S pravilno gojitveno rezjo, kjer

tal in listov v času cvetenja, med razvojem in zorenjem plodov ter po potrebi z izvedbo dodatnega gnojenja na list po obiranju plodov ter osvetlitveno rezjo 20 dni pred obiranjem nam sorta 'Bonita' zagotavlja visoke kakovostne pridelke iz leta v leto.

Svetovanje in napredek

»Zavedam se, da samo najboljša strokovna informacija prinese napredek, povprečna že lahko povzroči škodo,« meni izkušena specialistka za sadjarstvo KGZS – Zavod Novo mesto **Andreja Brenc**. »Tehnološke

razmere za pridelavo jabolk so namreč čedalje težje. Bonita je v našem okolju nova sorta, ki prinaša novosti in neznanke. V zadnji treh letih smo ugotovili veliko njenih odličnih lastnosti, prav tako nekaj negativnih, ki jih v tako oblikovani projektni skupini veliko lažje in hitreje rešujemo. Kmetijsko svetovanje je namreč kompleksno in odgovorno delo. S sodelovanjem v tovrstnih projektih imamo svetovalci priložnost za neposredno sodelovanje z nosilci znanja in razvoja ter pridelovalci kot uporabniki svetovalnih storitev pri reševanju aktualne tehnološke problematike. Tako se smiselno

povežejo rezultati raziskav, znanje, izkušnje in veščine s potrebami pridelave. Vsak od vključenih deležnikov projektnega partnerstva doprinese svoj delež. Kot svetovalka vidim v tovrstnih projektih možnost, da se na nek način oborožim s trenutno najboljšimi tehnološkimi rešitvami in jih z veliko gotovostjo širim naprej. Tako EIP projekti pomagajo formalizirati odnose v svetovalni liniji, kjer se povežejo najvišje inštitucijska znanja in je najpomembnejša vloga namenjena sadjarju, ki mora biti zahteven in aktiven.«

»TATJANA VRBOŠEK, KGZS

Vabljeni na 19. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu

»O vsem se pogovoriti, skupaj skleniti in storiti« je vodilna misel 19. vseslovenskega srečanja kmetov in vseh, ki jim je kmetijstvo blizu, ki bo letos ponovno potekalo na dveh lokacijah v nedeljo, 9. oktobra 2022. Pridružite se nam na Ponikvi in Slomu, rojstnem kraju blaženega Antona Martina Slomška, zavetnika kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva!

Srečanje se bo pričelo v cerkvi sv. Martina na Ponikvi, kjer bo ob 12. uri ob somaševanju duhovnikov mašo daroval celovški škof dr. Jože Marketz. Sodelovali bo škof Evangeličanske cerkve mag. Leon Novak. S svojim petjem bodo mašo obogatili člani moškega pevskega zbora Lira iz Kamnika.

Ob 14. uri bomo druženje nadaljevali s slavnostno akademijo pred Slomškovo rojstno hišo na Slomu. V času sinodalnega leta, ki vabi na skupno pot poslušanja in iskanja vizije za prihodnost, želimo tokrat izpostaviti pomen večjega medsebojnega sodelovanja, poslušanja in pogovora, soodgovornosti, dialoga, razločevanja in odločanja. Osrednji gost akademije bo pesnik Tone Kuntner.

Druženje bomo zaključili s pogostitvijo. Tradicionalni golaž in dobrote s kmetij bodo pripravili člani prostovoljnega gasilskega društva Ponikva in članice okoliških društev kmečkih žena ob sodelovanju učencev Srednje kmetijske šole Šentjur.

Na Slomu bo možen ogled hiše, kjer se je leta 1800 rodil Anton Martin Slomšek. V njej je prikazana življenjska pot velikega duhovnika, vzgojitelja in narodnega buditelja. Pri izvedbi srečanja poleg Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije sodelujejo občina Šentjur pri Celju, župnija Ponikva in številni prostovoljci.

Za tiste, ki bi se srečanja radi udeležili in nimajo prevoza, se bodo po nekaterih Območnih enotah Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije organizirali avtobusni prevozi. Kontaktne številke za prijave bodo objavljene v septembru na spletni strani www.kgzs.si.

Lepo vabljeni in vnaprej hvala za vaš doprinos k prijetnemu vzdušju na tem zahvalnem srečanju!

Že 27. izbor kmetij v akciji S kmetije za Vas

Akcija S kmetije za Vas v svojem bistvu predstavlja trenutno vrhunsko ponudbo določene kmetije osveščnemu in cenjenemu kupcu.

Pred 28 leti se je porodila ideja, da bi se vzpostavil mehanizem pospeševanja prepoznavnosti uspešnih kmetij, ki so se odločile samostojno stopati na trg. Pogled v zgodovino nam pokaže, da so prve korake preraščanja poti branjevk, ki so na stojnicah mimoidočim kupcem ponujale pretežno kmetijske pridelke, narekovale razmere prehoda oziroma gospodarske tranzicije iz socializma v kapitalizem. Prvi koraki nikoli niso lahki, zato je kmetijam in njihovim nosilcem k prodoru na trg pomagala takratna kmetijska pospeševalna služba, ki je na pobudo mag. Tatjane Čop in v sodelovanju s ČZD Kmečki glas pristopila k izvajanju akcije S kmetije za Vas. Pogled na prehojeno pot nam je v veselje. Skromni začetki kmetij v prepoznavanju lastne ponudbe na trgu se danes odražajo v zavedanju, da je skrbno pridelana hrana ali narejena storitev kupcem zanimiva, če je predstavljena na izviren način, ki vključuje tradicijo in lastno zgodbo. Pridelak, izdelek ali storitev z »moje kmetije« je v današnjem času tista označba, ki kupcu jasno narekuje, da je pridelano in predelano doma, v okviru kmetije. Kmetje in kmetice povzemajo znanja svojih prednikov in vrhunskih specialistov v zagotavljanju zdrave prehranske varnosti in tradicionalnih storitev, ki se izvajajo v okviru dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, v dobrobit kupca oziroma uporabnika storitev. S pridelavo, predelavo in prodajo na kmetiji je zagotovljeno tudi merilo najkrajše poti od vil do vilic in zagotovilo visoke prehranske vrednosti živila. Spretnosti kmetij v izkazovanju kakovosti pridelave, predelave in storitev na izviren in dovršen način se vsako leto

ocenjuje tudi v okviru akcije S kmetije za Vas.

Akcija S kmetije za Vas je v zadnjih letih vključena v program javne službe kmetijskega svetovanja pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. S partnerjema ČZD Kmečki glas in Časnikom Finance s portalom Agrobiznis si prizadevamo celostno podobo kmetije in pristop članov kmetije do uporabnikov oceniti, nagraditi in promovirati.

Naše delo temelji na ocenjevanju slike in besede, ki jo prejmemo na posamezni kmetiji, in izmed prijavljenih kmetij izbrati dve, ki na svojem področju pridelave, predelave ali storitvene dejavnosti še posebej izstopata. To je za komisijo, ki jo sestavljamo Andrejka Krt, Barbara Remic in Petra Šubic, iz leta v leto težavnejša naloga, saj je vedno več kmetij, ki dokazujejo, da poleg izvajanja kakovostne primarne poslovne dejavnosti kmetovanja in z njim povezanih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji odlično obvladujejo tudi zahtevne trženjske pristope. Upravičeno smem reči, da v zadnjih nekaj letih o zmagi odloči »pikapolonica«. To je prizor, ko na tehnicno postavimo dve res skrbni, ugledni in kakovostni kmetiji v okviru posamezne skupine, in pikapolonica kot prinašalka sreče sede na eno stran tehtnice.

Letos gredo vse pohvale v vseh pogledih ocenjevanja prav vsaki kmetiji, ki je tekmovala v akciji S kmetije za Vas. Vsem nosilcem in članom kmetij ter nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, katere bodo v nadaljevanju tudi kratko predstavljene, čestitam in vam izrekam pohvalo na vašo prehojeno pot, da ste premagali vse izzive in težave in da jih vztrajno premagujete

in rastete v prepoznavnosti po odličnih, lastnih pridelkih in izdelkih. Le-te z veseljem tudi tako, da danes o vas poročamo, priporočamo slovenskim potrošnikom. Zakaj priporočilo? Enostavno zato, ker se ob naši nalogi celostne obravnave kmetij, sodelujočih v akciji S kmetije za Vas, in njihovega zgleda v okolju in krajini naša sensorika naužije čudovitih pogledov, pestrih okusov in prijetnih vonjav. Čim več prijetnega in dobrega, skratka, najboljšega pa želimo tudi vam, dragi bralke in bralci Zelene dežele. Vabimo vas, da vzamete čas za izlet po naši ljubi in čudoviti deželi Sloveniji, obiščete v nadaljevanju opisane kmetije ali katerokoli, ki vam ustreza, poskusite njihove dobrote ali pa naberete ideje za lašten razvoj.

Kaj je akcija S kmetije za Vas

Poglavitni namen omenjene akcije je ocenjevanje prepoznavnosti in poslovne uspešnosti kmetije, ki se kaže v njeni identiteti v potrošniški družbi.

Kmetije, ki se vsako leto lahko prijavijo na razpis Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ČZD Kmečki glas in Časnika Finance s portalom Agrobiznis, tekmujejo za pridobitev priznanja zlata sončnica v dveh kategorijah: pridelava/predelava in turizem/storitve.

Vse kmetije, ki so se prijavile na razpis organizatorjev akcije, prejmejo brezplačni polletni dostop do www.finance.si in polletno naročnino na četrtkov izvod Financ z rubriko Agrobiznis ter priznanja, ki jih podeljuje Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije. Zmagovalni kmetiji s podeljeno zlato sončnico za področje pridelave in predelave ter zlato sončnico za področje turizma in storitev na podeželju prejmeta tudi denarno nagrado v višini 300 evrov, ki ju pokla-

Podeljena Zlata sončnica je dokaz urejene kmetije, na kateri se lahko oskrbimo z zdravno in kakovostno lokalno pridelano hrano ali izdelki ter storitvami.

nja ČZD Kmečki glas, ter vrednostni bon v višini 650 evrov, ki ga podarja KGZS za namen oglaševanja v Zeleni deželi. Pisna predstavitev vseh v akciji sodelujočih kmetij je izvedena v Zeleni deželi – glasilo KGZS, Kmečkem glasu – tednik ČZD Kmečki glas in na portalu Agrobiznis – Časnik Finance.

Kaj je novega v letu 2022

Kmetije, ki so sodelovale v akciji S kmetije za Vas je, ob obisku komisije, spremljal direktor ČZD Kmečki glas g. Tevž Tavčar, ki je življenje in delo na kmetiji in vse tudi posnel. Rezultat njegovega dela je čudovit filmček slovenskega podeželja, ki prikazuje pozitivne primere pristopa oziroma vstopa kmetij na trg. Celoten posnetek bo premierno predstavljen na sejmu Agra v Gornji Radgoni 23. avgusta 2022 na dogodku podelitve priznanj vsem devetim kmetijam, ki so sodelovale v akciji S kmetije za Vas, in razglasitve zmagovalnih Zlatih sončnic.

Kako akcija poteka

V akciji S kmetije za Vas ocenjujemo kmetijo kot celoto. Osredotočimo se na njeno celotno podobo, ki jo zaznamo ob obisku kmetije: urejenost kmetije in pestrost ponudbe,

prepoznavnost v prostoru in vpeljane pristope k trženju oziroma prodaji, izdelavi promocijskih materialov in sposobnost komunikacije.

Kmetije se v sodelovanje in tekmovanje v akciji S kmetije za Vas lahko prijavijo same, vendar rade povedo, da se počutijo še bolj odločne, če jih k temu nagovorijo kmetijski svetovalci. »Če te k temu nagovori kmetijski svatovalec/svetovalka, je vse lažje, saj veš, da si na pravi poti in počutiš se bolj varno,« so besede kmetice ob prihodu na njeno kmetijo. Tako in tudi v zahvalo za to priznanje z veseljem pred-

stavim tudi svetovalce javne službe kmetijskega svetovanja, ki so letošnjim kmetijam dali besedo: Vanja Bajd Frelih, Martina Gomzi, Hinka Hržič, Tatjana Kmetič Škof, Barbara Lapuh, Marjetka Orličnik in Ana Petrovič.

Izbor kmetij, ki na izviren, dovršen in uspešen način neposredno tržijo lastne pridelke, izdelke ali storitve, se opravi na podlagi prijave kmetij na javno povabilo, ki ga v prvih mesecih tekočega leta objavimo vsi trije partnerji projekta po svojih kanalih.

Komisijo, ki jo sestavljamo Barbara Remic, Petra Šubic

in Andrejka Krt, je letos spremljal tudi Tevž Tavčar. Po zaključnem ogledu smo bili vsi enotnega mnenja, da so vse v akciji sodelujoče kmetije pri svojem delu zelo uspešne, vzorno urejene in se ponajbolj z odličnimi pridelki, izdelki in storitvami. Edinstvene tako pri svoji ponudbi kot pri načinih trženja in prodaje ter tudi zaradi tega prepoznavne v prostoru. Med dobrimi izbrati dve najboljši kmetiji, ki prejmeta Zlato sončnico v skupini pridelava in predelava oziroma v skupini turizem in storitve, ni bilo lahko. Svojo težo v odločitvi vedno predstavi-

mo ob javni podelitvi priznanj in nagrad. Letos bo to potekalo v okviru kmetijskega sejma Agra v Gornji Radgoni 23. avgusta. Prireditev si bo kasneje mogoče ogledati tudi na spletni strani www.kgzs.si.

» ANDREJKA KRT, KGZS

Predstavitev kmetij

Petra in Igor Leber, Podigrac 19, 2201 Zgornja Kungota

Na družinski kmetiji Leber, ki obsega 15 ha obdelovalnih površin, se pretežno ukvarjajo z vinogradništvom/vinarstvom in izvajajo dopolnilno dejavnost turizem na kmetiji. Delo si delijo in lastni kruh služijo kar tri generacije. Recept za prevzem dela svojih prednikov nam je povedala gospa Petra, ki je kmetijo s svojim možem prevzela pri 25 letih starosti in v svojih zamislih in idejah, kako nadaljevati kmetovanje in katero kmetijsko panogo naj izvajata, ni nihče omejeval. Njihova družinska blagajna je bila in je enotna za celo družino in pri tem se vsi zavedajo, da je vedno v ospredju cilj razvoja kmetije v smeri in z namenom, da tudi vsem članom kmetije omogoči času primerno, kakovostno življenje.

Laški in renski rizling, rumeni muškat, sauvignon, beli in sivi pinot, traminec, modri pinot in modra frankinja so le del njihove ponudbe odličnih vin s prijetnim in dolgim pookusom. Posebnosti med njihovimi vini sta penina iz modre frankinje in starano vino po klasični metodi.

Med prvimi so se odločili tudi za dopolnilno dejavnost izletniška kmetija, ki jo izvajajo že od leta 1975 gostom ponudijo le lastne pridelke in izdelke, zato se jim le-ti radi vračajo. Trenutno so v dokončanju investicije v nastanitvene prostore z wellness doživetji na kmetiji, ki bo razvajal brbončice, dušo in telo. V 400 let stari in spomeniško zaščiteni hiši bodo uredili štiri sobe, notranji bazen, savno, jacuzzi in masažni prostor.

Ko obiskovalec stopi na njihovo dvorišče, ne vidi samo ure-

jene, čiste in domiselno urejene celostne podobe ter ponudbe kmetije Leber, temveč tudi začuti njihov moto, temelječ na butični ponudbi in doživljanju kmetije kot celote, njihovega življenja in dela na majhnem prostoru, a hkrati tako velikem, da si lahko vsak zagotovi lastno intimo.

Urban Gajst, Zgornje Laže 8, 3215 Loče

Prijetno presenečenje nas je čakalo, ko smo se pustili zapeljati GPS napravi, ki nas je po sicer najkrajši, toda zato nekoliko bolj zapleteni poti pripeljala pred tablo »Čunkodar«.

Na 5 ha obdelovalnih površinah so se na kmetiji Kamenik odločili za aktivno kmetovanje leta 2012. Na strmi kmetiji so mešani tip kmetovanja kaj kmalu preusmerili v živinorejo in se specializirali za prosto rejo krškopoljskih prašičev. Trenutno njihova čreda šteje trideset plemenskih svinj in dva merjasca za razplod. Letno priredijo 500 do 600 odojkov, ki najdejo nove gospodarje po vsej Sloveniji tako za nadaljnjo rejo kot tudi za zakol. Na najbolj strmih površinah kmetije imajo njihovi krškopoljci prijetno urejeno domovanje proste reje, zato je njihovo meso višje kako-

vosti. Zelo prepoznavni so po plemenskih mladica. Kupci iz vse Slovenije pri njih radi kupijo brejo svinjo, ki imajo od 8 do 15 mladičev. V letu 2020 so pridobili dovoljenje za izvajanje dopolnilne dejavnosti predelava mesa na kmetiji. Ker se Urban Gajst, po izobrazbi agrarni ekonomist, pripravlja prevzeti kmetijo, so se odločili povečati predelavo mesa na kmetiji ter urediti prodajalno in novo klavnico z zorilnico mesa. Prodajo svežega mesa, suhomesnatih izdelkov: klobase, budiole, pancete, šunke, ki so naravno sušene, brez dodatkov ter namazov po lastni recepturi iz zorjene slanine in mesa, ki jo rahlo zadimijo in popečejo v krušni peči z različnimi dodatki in okusi prodajo na domu in na sejmih v Celju ter Lenartu. Vse njihove izdelke označuje blagovna označba Čunkodar. Zaradi specializirane usmeritve aktivno sodelujejo tudi v treh projektih evropskega inovativnega partnerstva.

Janko Zupanec, Zgornje Sečovo 3, 3250 Rogaška Slatina

Turistična kmetija Pomona je prava posebnost, ki na majhnem prostoru veliko ponuja. Gostoljubni gospodar Janko Zupanec je svoje življenjske sanje o idilnem kotičku za svojo družino in obiskovalce zelo smelo uresničil na domačiji pradedka, kjer še vedno stoji prva hiša iz leta 1880. Trenutno zaključuje investicijo v šest metrov visok in 120 metrov dolg intimno osvetljen leseni most, preko katerega bodo obiskovalci spoznali učno pot na kmetiji in lahko tudi okušali gastronomsko doživetja. Novost na kmetiji je tudi zamisel o akvaponski gojitvi zelenjave in hkratni vzreji krapov, jesetrov in albin beluge – bele ribe,

ki jih uporabljajo za kavjar. V načrtu pa je še izgradnja razglednega stolpa in replika stare vrtarije iz Rogaške Slatine. Na majhni kmetiji po obdelovalnih površinah z zelo domiselno in skrbno načrtovano ureditvijo slehernega metra površine gostom že sedaj nudijo veliko. Poleg nepozabne izkušnje bivanja na kmetiji v tematsko obarvanih in po slastnih sadežih poimenovanih sobah gostom nudijo tudi savne, naravni plavalni ribnik s počivališči, fitness, objekt za zajtrke, večerje, degustacijski prostor s trgovinico, galerijo ... Večino sadja, zelenjave in pijače za potrebe gostov pridelajo na kmetiji. Mesni ponudbi iz lastne perutnine pa se bo že v letošnjem letu pridružila še paleta na kmetiji vzrejenih in predelanih izdelkov iz rib in krškopoljskih prašičev. Tako sestavljeni in gostom ponujeni štirihodni meni iz lastne pridelave in predelave na TK Pomona privabi številne tuje goste, ki so pri njih nastanjeni od 3 do 14 dni, kar nam pove, da se gostje na njihovi kmetiji dobro počutijo in da imajo na razpolago pestrost dogodivščin in okusov. Janko Zupanec pa že snuje program, kako kmetijo, kmečko življenje in delo vnesti tudi v učne programe za učence prve triade osnovne šole.

Jerneja Jančar, Črešnjevci 113, 9250 Gornja Radgona

Jerneja Jančar, umna in ustvarjalna mlada prevzemnica, ki je že šesta generacija na tradicionalni slovenski kmetiji, predstavi njihovo Kmetijo okusov Jančar v zelo strnjeni obliki, ki se v nadaljevanju spremeni v dolgo zgodbo s tisočnimi okusi. Ko obiskovalec prisluhne Jernejini zgodbi, se kar ne more načuditi, kako ustvarjalne so njene roke, ki s pomočjo mame in očeta prideluje in predeluje praktično vsa človeku in živalim potrebna osnovna živila. Zgolj naštetih osnovno kmetijsko dejavnost predstavlja naslednji zapis: »Smo kmetija z več stoletno tradicijo, kjer se kokoši še vedno prosto sprehajajo po dvorišču. Obdelujemo 10.000 trt sorte chardonnay, na 20 ha njiv in travnikov predelujemo ječmen, pšenico, koruzo, ajdo, buče, sončnice, krompir, česen in čebulo ter zelišča, začimbe in dišavnice. V hlevu redimo 120 prašičev in lastne plemenske svinje, 30 glav govedih (pitance in krave molznice), na prostem je jata kokoši nesnic in čebelnjaki. V lasti in posesti

imamo tudi 8 ha gozda. Kupci imajo pri nas na voljo 21 različnih artiklov.« Poleg tega se na kmetiji ukvarjajo tudi s predelavo in prodajo tako na domu kot tudi na tržnici ter partnerskim sodelovanjem na mednarodnem trgu. Mlada in ambiciozna Jerneja je uspela in zmaga s predstavitvijo lastnega izdelka Hrustljavi mediteranski posip na predstavitvi v Pitchanju in tako je njen izdelek letos postavljen na police trgovske verige Lidl. V sodelovanju na Hackatonu v Neaplju, kjer je bila s svojo predstavitvijo tudi zelo uspešna, je pridobila nove poslovne partnerje iz Španije in Italije. Tako tvorijo enoten proizvod, v katerem ima Jerneja bučno olje po babičinem receptu, poslovni partner iz Italije deviško oljčno olje, poslovni partner iz Španije pa dimljeno oljčno olje. Košarica je opremljena s QR kodo z natančnim opisom izdelka in njegovega porekla. V načrtu pa ima Jerneja vedno nekaj novega. Tako bo v kratkem pripravila prostor in izvedbo festivala buč za Noč čarovnic, v nadaljevanju pa še nov degustacijsko-prodajni prostor za vse pridelke in izdelke njihove kmetije.

Helena Krajnc, Zagajski Vrh 1, 9250 Gornja Radgona

Na govedorejski kmetiji Dirnbek Kranjc obdelujejo 32 ha kmetijskih površin in 14 ha gozda. Redijo 90 glav goveje živine in od tega imajo 30 krav molznic lisaste pasme.

Dnevno namolzejo v povprečju 300 litrov mleka in od tega dobro petino mleka predelajo na domu v vrhunske izdelke. Ostalo namolzeno mleko prodajo v kmetijsko zadrugo. Njihovi pridelki in izdelki obsegajo ponudbo mleka in mlečnih izdelkov, kruha in peciva ter sadnih in zelenjavnih sokov. Med mlečnimi izdelki njihov asortiment obsega: mleko, kislo smetano, skuto, sadne in navadne jogurte v tekoči in kremni strukturi, maslo, nadalje sveže sire, beli majski mladi sir, slanček kot feta sir, ki je lahko z ali brez zelišč. Večinoma oziroma preko 50 odstotkov izdelkov prodajo na domu, so pa tudi redni ponudniki na lokalnih tržnicah in dobavitelji mlečnih izdelkov za tri osnovne šole ter dva vrtca. Glede na proizvodne kapacitete in povpraševanje kupcev bi količine lahko povečali, vendar se jim ob tem zastavi vprašanje, ki

terja veliko nove odgovornosti, ker bi tako morali v njihovo pridelovalno in predelovalno dejavnost vključiti nove zaposlitve zunanjih delavcev. Na kmetiji sta tako polno zaposlena mlada prevzemnica kmetije Helena Krajnc in njen mož, ki sta s svojim delom in zgleodom dobra vzornika tudi svojim otrokom. V bližnji prihodnosti načrtujeta investicijo v zoričnico in pričeti z izdelavo trdih sirov.

Janko in Irena Gašparič, Podgorci 68, 2273 Podgorci

Na kmetiji Gašparič se je intenzivna kmetijska pridelava zelenjave izvajala kot del tradicije s prodajo veletrgovcem vse do pred 12 leti. Irena Gašparič nam pove, da je takrat eden izmed veletrgovcev propadel, drugi pa je 180 dni zamujal s plačilom. Zato so se »čez noč« odločili, da se bodo preusmerili na tržnice. Ni jim bilo lahko, saj so bili brez denarja in so za nastavitev proizvodnje bili prisiljeni vzeti posojilo. Prvo prodajo so pričeli ob nedeljah na boljšem sejmu v Mariboru, nato pa nadaljevali še na tržnicah v Slovenski Bistrici, Zrečah in Gornji Radgoni. »Trije otroci, takrat vsi študentje, in midva z možem smo se odpravili vsak na svojo tržnico,« danes s ponosom pove gospodarica Irena Gašparič. Danes so pridelavo na 7 ha njiv tako intenzivirali, da jim smemo upravičeno pripisati označbo uspešna družinska kmetija, ki daje iz naslova socialne delo in plačilo za tri polno zavarovane osebe. Hči Tadeja, mag. prof. matematike in biologije, ki je tudi mlada mamica trem nadobudnežem, se že pripravlja na prevzem kmetije. Tadeja je na kmetijo že uvedla nekaj novosti,

in sicer so proizvodno-ponudbeni asortiman dopolnili tudi v vzrejo in zakolom ter razsekom piščancev, v letošnjem letu vpeljali še rejo in zakol ter razsek puranov, preizkusili pa se bodo tudi v vzrejo in ponudbo rac. Od predelave na kmetiji strankam na tržnici ponujajo tudi kislno repo in zelje ter zelenate glave za sarme, bučno olje in pirine rezance ter kašice. Na njivskih površnih pridelujejo sezonsko zelenjavo (solato, zelje, radič, korenje, peteršilj, paradižnik, kumare, papriko, bučke, fižol, brstični ohrovt, glavni ohrovt, kitajsko zelje, kolerabo, repo, por, čebulo, česen, gomoljno zeleno), koruzo, žita (pšenico, ječmen) in oljne buče. Na kmetiji imajo še tri rastlinjake, kjer prav tako poteka pridelava sezonske zelenjave in jagod. Zraven njivskih površin imajo še 3 hektarje gozda. Redijo od 130 do 150 kokoši nesnic za jajca. »Pred štirimi leti smo prodajali 32 različnih pridelkov in živil, zdaj jih je okoli 30,« pripomni Janko Gašparič. Nova mlada prevzemnica kmetije Tadeja pa z veseljem pove, da je ponosna na svoja starša, da sta se odločila za kmetovanje in iz krize izšla s tem, da sta uspela s prodajo kmetijskih pridelkov in izdelkov na tržnici.

Milena Tomše, Globočice 8, 8262 Krška vas

Na turistični kmetiji pri Martinovih se piše letnica 1798. V leseni hiši iz tistega časa, ki je pod spomeniškim varstvom, so leta 1997 uredili prostor za izvajanje dopolnilne dejavnosti. Prvi gostje so bili iz lokalnega območja, saj so vedeli, da se tu poleg odlične domače hrane dobi tudi občutek domačnosti in zgledega družinskega sobivanja. Danes imajo veliko tujih gostov, ki želijo svoj dopust preživeti v zeleni naravi in ob domači hrani. Od leta 2003 nudijo deset lepo urejenih sob, vse iz lastnega lesa, leta 2005 so uredili novo kuhinjo, 2007 nov prostor za postrežbo 60 ljudi, 2011 nov hlev, letos zunanji bazen in leta 2023 bo na biomaso ogrevana celotna kmetija in bazen. Tako na TK pri Martinovih nudijo številne aktivnosti za vse generacije. Vsi, ki si želijo doživeti pristno kmečko življenje, lahko sodelujejo pri kmečkih opravilih, za ljubitelje kulinarike nudijo kuharske tečaje (sin je opravil tečaj pri Jezerškju), otroci se lahko preizkusijo pri krmljenju

domačih živali in jahanju konj, odrasli pa pri večerni »bralni znački. «Klet je naša knjižnica in ob večerih imamo bralno značko,« pove gospodar kmetije Franc Tomše. Sam je prevzel kmetijo, star 25 let, v velikosti 20 ha. Sedaj je kmetija velika 40 ha in jo bo v roku dveh let predal sinu. Z vsem spoštovanjem in ponosom pove, da njemu kmetija, ki so jo kupili njegovi prastarši in jo je sam svobodno pričel upravljati s svojimi 18 leti, pomeni dar in velika vrednost in v zadovoljstvo mu je, da jo z enakim občutkom že prevzema njegov sin. Osebo pri tem sem začutila tudi, da zapišem, da so starši primerljivo poskrbeli tudi za ostale njihove tri otroke, kar pa pomeni, da so vsi res predani svojemu poslanstvu, ki so ga uspešno izvedli s kmetijsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetiji. Vredno posebne omembe je tudi to, da je vsa hrana in pijača pridelana in predelana na kmetiji, razen kave in radenske ter nekaterih začimb (sol, poper). Njihov moto »prideš kot gost, greš kot prijatelj« vsekakor drži.

Rok Rijavec, Mozelj 2, 1330 Kočevje

Živinorejska kmetija, ki jo je mladi gospodar Rok Rijavec prevzel leta 2016, že daje nove vidne rezultate. Pred prevzemom je kmetija štela 80 plemenskih ovc in 10 glav govejih živali. Sedaj redijo 200 plemenskih ovc JRS pasme za prirajo mesa, 18 krav dojlj in v povprečju 17 telet ter plemenskega bika in 15 prašičev, ki so na paši 240 dni. Kmetija ima 40 ha obdelovalnih površin in od tega jih je 13 ha v lasti. Rok je izpostavil problem pridobitve zemljišč v last in posest in s tem zmanjševanja vsakoletnega stroška zakupa zemljišč. Obdelovalne površine njegove kmetije so predvsem trajni travniki – 35 ha, na katerih se delno prideluje krma za zimsko obdobje, del površin pa je namenjen paši živali. Na 4 ha se pridelujeta predvsem koruzna silaža ter TDM.

Vse njive in pašniki morajo biti ograjeni z 2,20 m visoko mrežo z elektriko zaradi divjadi.

Ker na celotnem Kočevskem že nekaj časa ni bilo klavnice, je mladi gospodar leta 2017 prigljal dopolnilno dejavnost Zakol živali in predelava mesa (klavnica). Obrat kapacitete 400 živali na leto je odobren in je to sedaj edina klavnica v kočevski občini. Kot usluga se izvaja tudi razsek mesa ter peka celih odojkov in jagenjčkov, ki se jih uspešno prodaja po naročilu. V ta namen je gospodar sam priredil dve peči za peko. Velik del domačega zakola je namenjen izdelavi suhomesnatih izdelkov, ki se skoraj v celoti prodajo doma na kmetiji. Sveže meso pa se trži v javne zavode (šole in vrtci) ter gostilne, vendar je te prodaje premalo, zato prodajajo tudi jagnjeta in teleta za nadaljnjo rejo.

Poleg tega je na kmetiji priglašena tudi Storitev delo s traktorjem in drugo strojno opremo – strojne usluge. Mladi gospodar si želi, da bi uspel proizvodnjo dvigniti na raven, ko bi s prihodki lahko ustvarili še eno delovno mesto in bi tudi žena vstopila v sistem socialnega varstva iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti.

Gregor Ovsenik, Predoslje 41, 4000 Kranj

Gregor Ovsenik, ki je kmetijo Odems prevzel leta 2005 in je kmetoval ob zahtevni službi direktorja KŽK, je svojo pravo poslovno odločitev uresničil v letu 2012. Pustil je službo, se kmečko zavaroval in pričel s prirajo senenega mleka. Kmetuje na 13 ha veliki nižinski kmetiji, ki ima v lasti tudi 2,5 ha gozda. Prioriteta je pridelava sena za krave na trajnih travnikih, na njivah pa prideluje krušno pšenico, česen, pozni krompir, piro za moko in koruzo za zrnje za krave. Redi 30 glav goveje živine in od tega ima 15 krav molznic ter 300 kokoši nesnic. Hlev je prilagojen na prosto rejo pitancev.

Gregor pove, da je seneno mleko prineslo rentabilnost kmetije. »To so bile nove tržne niše, ki

so se dobro prijele, vendar brez dopolnilne dejavnosti na kmetiji ne bi zmogli ustreznega dohodka za polno zaposlitev,« je dejal Gregor. Vse, kar doma pridelava in predela, kupcem ponudi v na kmetiji v lično urejeni prodajalni. Poleg lastnih pridelkov in izdelkov imajo obiskovalci možnost nakupa tudi pridelkov in izdelkov z drugih kmetij, s katerimi zgledno sodeluje. V prihodnosti namerava nadaljevati in širiti ponudbo izdelkov iz senenega mleka. Je tudi ustanovitelj Zavoda Seneno mleko. Svoje veselje do kmetovanja izrazi tudi s tem, da je družinica skupaj doma. Je oče štirih otrok in v prihodnosti si želi, da bi zmogli ustvariti delovno mesto tudi za ženo, ki je trenutno na koriščenju pravice do plačila prispevkov za socialno varnost od minimalne plače v primeru štirih ali več otrok. Njihovo identiteto ponazarja naslednji zapis: »Želimo ostati majhna 'butična' kmetija in ustvarjati kakovostne mlečne izdelke za ljudi, ki cenite zdravo domačo hrano iz lokalne pridelave. Za vas z veseljem ustvarjamo to zgodbo!«

Rastline za zeleni podor lahko prispevajo k dvigu humusa v tleh

Humus je pomemben del ekološke pridelave, tako na njivah kakor na vrtovih. Pomembna vloga humusa v tleh se je izkazala tudi v letošnjem, tako zelo sušnem letu, saj je humus tudi ena izmed pomoči, ki vsaj nekaj čas še ohranjajo vlago v območju korenin rastlin. A najbolj pomembna je njegova vloga pri ohranjanju biodiverzitete mikro- in makroorganizmov v tleh. Ohranjati ali celo povečevati količino humusa v tleh je najbolj pomembna vloga vsakega ekološkega pridelovalca, naj bo ali kmet ali samooskrbni vrtičkar.

Kako do humusa v tleh?

Včasih ni bilo težko, saj je bilo osnovno gnojilo za vrt in manjše njive za samooskrbo vedno gnoj. Danes pa je gnoj pogosto še na kmetiji težko najti. Še boljše naravno gnojilo kakor gnoj je kompost. A samo, če je pravilno narejen. Najhitreje in najlažje (a najdražje) je, če se organska gnojila kupijo v trgovinah. A njihov prispevek k višji vsebnosti humusa v tleh je zelo majhen. Veliko pa si lahko pomagamo z rastlinami, ki jih posejemo posebej v ta namen – imajo veliko imen, jaz jim rečem rastline za zeleni podor. Res je sicer, da moramo seme kupiti, kar predstavlja strošek, a se ta strošek povrne z leti, ko je v tleh dovolj humusa in so tako gnojenje kakor pridelek in zdravstveno stanje posevka odlično. Zato so stroški za pridelavo veliko nižji, dela pa manj.

Rastline za zeleno gnojenje

V bistvu je to lahko vsaka rastlina, ki jo sejemo in ne odnesemo z zemlje. A za njih je določenih nekaj lastnosti, na prvem mestu veliko rastlinske mase v čim krajšem času, ne previsoka cena semena, namen, ki ga želimo z njimi doseči. Poleg dviga humusa v tleh namreč te rastline lahko na naravni način rahljajo zemljo, ob pravilni izbiri so še jesenska paša oprasovalcem in drugim koristnim žuželkam, nekatere celo zmanjšujejo število škodljivih organizmov v tleh, druge obogatijo tla z dušikom za naslednji posevek. So prezimne, ki pozimi zadržijo neporabljena hranila v plasti korenin naslednjega posevka, neprezimne pa pomrznejo, lažje jih zadelamo v tla, pomrznenje pa prav tako varuje prazno zemljo pred erozijo in zbijanjem zaradi neugodnega vremena.

Rastline za zeleno gnojenje so del kolobarja

Poleg določenega stroška za seme in setev je edina slabost, če temu lahko tako rečemo, rastlin za zeleni podor to, da so sestavni del kolobarja, kar mnogi radi pozabijo. To pomeni, da bele gorjušice, oljne redkve ali meliorativne redkve ne morete imeti za zeleni podor, če je v vašem kolobarju oljna ogrščica, zelje, cvetača, repa ..., skratka, rastline iz družine križnic. Na srečo je sicer tudi teh rastlin, ki jih lahko sejemo v ta namen, veliko, a na to vseeno bodite pozorni. Ne pozabite, da so detelje kot metuljnice v sorodu s fižolom, graham ..., a tudi tukaj so Nemci ugotovili nekaj dobrega. Če namesto ene same rastline sejemo mešanico vsaj petih, botanično nesrodnih rastlin za zeleni podor, je negativni vpliv kolobarja izničen. To pomeni, da imate lahko v mešanici do 30 % križnic, dodate še druge rastline in ni težav potem pri setvi oljne ogrščice ali pridelavi zelja v naslednjem letu.

Za konec imam še en nasvet za vrtičkarje. Tudi na vrtu ali pa prav na vrtu veliko premalo sejemo te rastline. Zelo dobra rešitev, brez dodatnih stroškov je tudi, da preprosto, nekje proti koncu avgusta, ko se pričnejo gredice prazniti, poiščemo in pobere vse seme, ki ga tekom poletja nismo posejali, zmešamo in na gosto posejemo. Iz te mešanice včasih potem pozno jeseni še lahko režemo kakšen morda radič, motovilec ..., ostalo pa spomladi podkoplamo in sadimo naprej naslednjo vrtnino. Tako naredimo dvojce, porabimo staro seme in preskrbimo zemljo s potrebnimi rastlinskimi vlakninami, ki so v rastlinski masi, te pa so tiste, ki v zemlji tvorijo trajni humus.

» MIŠA PUŠENJAK, KGZS – ZAVOD MARIBOR

Skrivnosti narave in kmetovanja v biodinamični metodi

Biodinamično kmetovanje se najbolj približa pameti Narave

V okviru mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA 2022 bodo letos na razstavnem prostoru KGZS že četrto leto sodelovala Društva Ajda za biološkodinamično kmetovanje in čebelarjenje.

V šestih dneh sejma se bo na stojnici zvrstilo šest društev (Ajda Posavje, Ajda Štajerska, Ajda Dolenjska, Ajda Bela krajina, Ajda Vrzenec Logatec in Ajda Pomurje) od 16 delujočih v Sloveniji. Biodinamično kmetovanje je duhovno-znanstvena metoda, ki jo podpirata kvantna fizika in astronomija. Setveni priročnik Koledar za kmetovalce in čebelarje Marije Thun je pripomoček, da se tem namenom lahko sledi.

Na stojnici bo pokazan postopek priprave škropiva, to je mešanje preparata ali vrtničenje, prehod preparata v medij voda. Kdor bo imel s seboj steklenico, bo lahko prejel škropivo (gnoj iz roga ali po Mariji Thun), ki bo takrat na voljo.

Na ekranu bo posnetek vrtenja planetov okoli Sonca (podsončni Merkur in Venera ter nadsončni Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun in Pluton ter naša Zemlja z Luno). Od prisotnih na stojnici boste dobili razlago njihovega vpliva pred ozvezdji na rastlinje na Zemlji, s tem možnost prispevanja človeka, da pridelava hrano ali krmo, zares zdravo.

Na stojnici boste lahko videli, vonjali in potipali preparate, katerih uporaba ohranja trajno rodovitno in živo prst, ter zakaj se uporabljajo kravji rogovi. Kako do zdrave prsti in zakaj iz nje zraste zdrava hrana in še mnogo več.

Vsak dan sejma bo ob slamnati hiški na sejmskem vrtu enourno predavanje: **Osnove biodinamičnega kmetovanja in 30 let biodinamike v Sloveniji.**

Vabljeni v družbo z ljudmi, ki prakticirajo trajnost brez predsodkov, zavračajo genetski inženiring brez skrbi za lakoto, ter so prepričani, da je bolje manj in dobro kot preveč in slabo. Vabljeni med njih, ki jim je življenjski standard: manj je več, pametovanje naravi škoduje, digitalizacija poneumlja ter jim je vodilo preprečevanje pred sanacijo. Vabljeni med njih, ki z znanjem in izkušnjami zajemajo tako globoko, kot gre razum, pa tako visoko, kot seže pogled, enakovredno v preteklost kot v prihodnost.

» MAJA KLEMEN COKAN, KGZS-ZAVOD CELJE

V drugi polovici poletja na prazne grede posejemo medonosne enoletnice. Tako jeseni nahranimo oprasovalce, zemljo pa prav tako obogatimo s trajnim humusom, ko jih spomladi ali že pozno jeseni zadelamo v tla.

NAGRADNA KRIŽANKA

							AVTOR: MARKO BOKALIČ	KRAJŠE POTOVANJE ZA RAZVEDRILLO	STRAŠNA IN HUDOBNA PRAVLJIČNA ŽIVAL	AVTO, KI KURI PLINSKO OLJE	ZBIRALNIK ELEKTRIČNE ENERGIJE	KRAJ PRI NOVIGRADU V ISTRI	KOLIČINA ČESA	SPLETNA DOMENA ITALIJE
							STROŠKI, ODHODKI							
							KDOR KAJ SKRIVAJ UKRADE							
							LAKIRNI PREMAZ NAJVEČJA KOPENSKA ŽIVAL							NAŠ JEZIKO-SLOVEC, SLAVIST (FRANC)
							NACE JUNKAR BIVALIŠČE UMRLIH, NAVJE							
	NAŠA PEVKA (ANI)	ZGORNJI DEL ROKE	PORTUGALSKO OTOČJE V ATLANT. OCEANU	MURSKA SOBOTA	OBMEJNI KRAJ OB SOTLI	ŽENSKI PEVSKI GLAS RIMSKI CESAR		VŽIGALNA VRVICA PRI NEKD. STRELNEM OROŽJU						
VELIK, DOLGONOGI VODNI PTIČ, PLAMENEČ								ŠTORKLJI PODOBEN TROPSKI PTIČ	PRVI ZAKRAMENT	NESTROKOVNJAK				
PRETVORNIK ENOSMER. EL. TOKA V IZMENIČNEGA										CESTNO VOZILO FILMSKI DETEKTIV VENTURA				
NARAVI PRIJAZEN, OKOLJEVARSTVEN				ZGODOVINSKO OBDOBJE			JUSIP JURČIČ: DESETI? VAŠKI ODBOR				PRIPOVEDNO DELO V VERZIH NOVO MESTO			
OBČINSKO SREDIŠČE MED HRIBI V ZAHODNI SLOVENIJI				KILOMETER		ITALIJANSKI REŽISER (LUCHINO; SMRT V BENETKAH)								
NAJSTAREJŠA OBLIKA KAKE BESEDE						NAŠA KAJAKASICA (ANJA)								

Geslo križanke pošljite do 15. septembra na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjaska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila ZAŠČITA PRED TOČO) bodo nagrado prejeli: Ivan Golob, Zg. Korena; Franci Grum, Dvor; Drago Hočevar, Škocjan; Andreja Urbas, Logatec; Branka Zaponšek, Mislinja. Čestitamo!

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. septembra na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjaska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po e-pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Izmed pravnih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo NARAVA NE ODPUŠČA.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Alisa Medved, Srpenica; Mateja Kopar, Tržišče; Zdenka Mujič, Beltinci; Izza Perko, Log; Lado Kovač, Krmelj.

Čestitamo!

Prinašalec pošte									
Odrptina v zidu									
Hrastov plod									
Opozorilo pred nevarnostjo									
Oseba, ki skrbi za red									
Ime kmetijske ministric Šinko									
Utrjena mogočna stavba									
»Morski kmet«									
Staro ime za Turka									
Sorta primorskega grozdja									
Madžarska oblika imena Štefan									
Znana pesem Aleksandra Mežka									
Zvezna država na zahodu ZDA									

HITRO DO KAKOVOSTNIH ZDRAVSTVENIH STORITEV Z ZDRAVSTVENO POLICO

Si tudi vi želite, da bi do zdravstvene storitve prišli, takoj ko jo potrebujete? Z zavarovanjem Zdravstvena polica Varuha zdravja, Vzajemne, boste za specialistično obravnavo ali poseg na vrsti že v nekaj dneh.

Zakaj izbrati Zdravstveno polico?

Zavarovanje Zdravstvena polica vam omogoča hiter dostop do samoplačniških specialističnih storitev, operativnega posega ali drugega mnenja specialista, ko ste v dvomih. Med ključnimi prednostmi so še posvet z zdravnikom, kadarkoli ga potrebujete, pomoč na domu, kritje stroškov zdravil, zavarovalna vsota do 30.000 evrov in brezplačna asistenca zavarovalnice.

Kako do pravočasne zdravstvene storitve?

Ko pri osebnem zdravniku dobite napotnico za zdravstveno storitev, preprosto pokličite v asistenčni center Varuha zdravja na telefonsko številko 080 20 60 in strokovno usposobljenim svetovalcem zaupate potrebne podatke. V kratkem vas pokličejo nazaj in vam predstavijo najboljše možnosti za vas.

Mreža vrhunskih izvajalcev

V mrežo zdravstvenih izvajalcev Varuha zdravja je vključenih več kot 110 domačih in tujih uglednih ustanov in izvajalcev, ki zagotavljajo kakovostno zdravstveno obravnavo, urejene prostore, najsodobnejšo medicinsko opremo, visoke standarde obravnave zavarovancev ter kratko časovno dostopnost do zdravstvenih storitev.

Zavarovanje po lastni meri

Zdravstveno polico lahko oblikujete po svojih potrebah in željah. Sklenete lahko zavarovanja za specialistične zdravstvene storitve, operativne posege in za otroke od dopolnjenega 1. do vključno 25. leta. Vsa zavarovanja je mogoče nadgraditi z izbirnimi kritiji.

Vse pohvale! Hitro, učinkovito in takoj urejeno, kot si človek lahko samo zaželi. Res vredno da sem se zavaroval pri vas. Sem že posredoval svojim znancem primerljive starosti, ki pa niso vedeli za tovrstno zavarovanje. Hvala vam!

Sporočilo zadovoljnega uporabnika

Predani zdravju, predani zavarovancem

Stopnjo zadovoljstva uporabnikov pri Varuhu zdravja redno merijo z anketiranjem. V lanskem letu sta splošni oceni zadovoljstva z asistenco zavarovancem in obravnavo pri partnerjih iz Mreže Varuha zdravja dosegli povprečni oceni 4,82 in 4,83 od 5.

Za več informacij obiščite stojnico Varuha zdravja, Vzajemne, na 60. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA ali pa se oglasite v kateri od bližnjih poslovalnic.

Vzajemna Gornja Radgona
Partizanska cesta 21,
9250 Gornja Radgona
T: (0)2 56 44 931

Vzajemna BTC Murska Sobota
Nemčavci 1d,
9000 Murska Sobota
T: (0)2 51 24 550

Vzajemna Murska Sobota
Slovenska ulica 46,
9000 Murska Sobota
T: (0)2 51 24 550

VARUH ZDRAVJA
VZAJEMNA

Grajeni ekosistemi za zaščito površinskih voda pred vnosom organskih snovi kmetijstva

Kmetijstvo ima pomembno vlogo pri vzdrževanju kakovosti vode v naravnem okolju. S kmetijskih površin v vodna telesa odtekajo gnojila, organske snovi in sediment, onesnaževanje pa predstavlja tveganje za vodne ekosisteme.

Grajeni ekosistemi so v osuševalne jarke umeščene strukture, ki posnemajo močvirsko okolja in njihovo sposobnost čiščenja vode. Opravljajo predvsem čistilno funkcijo, brez uporabe električne energije in strojnih delov, s čimer predstavljajo ekonomsko in ekološko sprejemljivo tehnologijo vzdrževanja vodnih teles. Glavni nosilci čiščenja so mikroorganizmi, ki svoj prostor najdejo v koreninah in drugih kotičkih grajenega ekosistema.

Cilj je vzpostaviti čim večjo, z vodo oblikovano površino, kar dosežemo z naslednjimi strukturnimi elementi:

- sedimentacijski bazen,
- čistilna greda s površinskim tokom,
- čistilna greda s podpovršinskim tokom,
- odsek umetnega meandriranja,
- dvostopenjska greda.

V projektu smo testirali pet različnih grajenih ekosistemov za reševanje različne problematike v osrednji in vzhodni Sloveniji. V projektu EIP GREKO smo se osredotočili na razbremenjevanje vode, predvsem trdih delcev,

Tloris grajenega ekosistema

organske snovi, amonijak, nitrata in fosfata, ki odtekajo s kmetijskih površin. Na eni od lokacij (Trzin) smo po na iztoku iz grajenega ekosistema izmerili povprečno 91-odstotno zmanjšanje vsebnosti organske snovi, 74-odstotno zmanjšanje $N-NH_4^+$ in 62-odstotno zmanjšanje vnosa $N-NO_3^-$, 59-odstotno povprečno zmanjšanje trdnih delcev ter 74-odstotno

zmanjšanje vnosa P-PO43-

Taki ekosistemi so primerni za lokacije, kjer je zeleno odstranjevanje organskih snovi in z njimi povezan amonijak. Najprimernejši so za umeščanje ob živinorejska posestva, njihove površine gnojene z

organskimi snovmi (gnojevka ...) in druge primere, kjer se pojavlja ve-

Jablje: odsek meandriranja

čje spiranje omenjenih snovi.

Sistemi so namenjeni lokacijam z občasno povečanim pretokom in čim manjšim stalnim pretokom.

Grajeni ekosistemi omogočajo prisotnost vodoljubnih rastlin in drugih organizmov, kar poveča habitatno in vrstno pestrost ter izboljša vidno podobo krajine, zato si jih želimo razširiti kot primerno kmetijsko prakso.

Projekt bo predstavljen tudi na mednarodnem kmetijskem sejmu AGRA.

Projekt EIP GREKO se izvaja v okviru ukrepa M16: Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja 2014–2020, podukrepa 16.5: Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam.

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO